

Maš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XII./STEVILKA 17

CELOVEC, DNE 28. APRILA 1960

CENA 2.- SILINGA

Pravica kladiva

Prvi maj stoji v znamenju dela in delavca. Ponekod ga bodo praznovali s povorkami po ulicah z muziko in transparenti, ki bodo naglašali vzajemnost delavskega razreda, ter še z govori o zmogostavnem pohodu razrednega gibanja v zadnjem petdesetletju. Drugod spet bo ta dan posvečen dostojanstvu dela in delavca, da bodo v besedi in igri skušali ponazoriti človekovo delo kot veličastno soustvarjanje stvari z njenim Stvarnikom in delo tako približati najbolj duhovnemu človekovemu dejanju - molitvi.

Naše stoletje je stoletje dela in delavca. Ze zgolj zunanji videz potrjuje to dejstvo. Delojemalci so v vseh evropskih in mnogih izvenevropskih državah številčno najmočnejši. Največji odstotek ljudi se preživlja ne od zemlje in ne od premoženja, marveč od dela svojih rok in svoje glave. Delavci v širšem smislu so glavni in prvi steber moderne človeške družbe.

Moderni družboslovci dostavljajo in dokazujejo s številkami, da priteka narodni dohodek držav komaj še za eno desetino iz posesti in za drugo desetino iz zemljiškega donosa, osem desetih pa so sadovi dela. Kdo vse je delavec med nami v naši državi? Delojemalec je med nami tako zvezni prezident kot tudi preprosti drvar kje v gozdu, tako zvezni kancler z ministri kot tudi delavci ob strojih, delavci s kladivom, krampom, koso in motiko. Delojemalci so vsi upravni uradniki, profesorji, učitelji, policisti in vojaki, cariniki in železničarji, poštarji, občinski tajniki in glavarji, nastavljenici, pomočniki, učenci. Ogromna armada se danes preživlja pretežno od dela svojih rok in svoje glave in le manjšina državljanov je v posesti v gospodarstvu investirane imovine kot so to tovarne in delavnice, stroji in orodje.

Ni bilo vedno tako. Stari vek se je veselil brezdelja in je delo sovražil. Med Babilonci in Egipčani, med Grki in Rimljani so delali samo ujetniki, sužnji, kaznjenci. Prosti državljanji so se posvečali zabavam, brezdelju, v najboljšem slučaju umetnosti. Mrznja do dela sega globoko v srednji vek. Sam apostol Pavel, enako velik učitelj kot neumoren delavec, ki se preživlja z delom svojih rok, je moral naglasiti: Kdor ne dela, naj tudi ne je!

Krščanstvo šele da delu njegov pravi pomen. S koliko ljubeznijo govori o delu in delavcu Kristus v svojih prilikah o vinogradu, talentih, gospodarju in hlapcih. Vedno spet povezuje svoje poslušalce z Očetom kot gospodarjem, vinogradnikom, sejalcem in tako prikazuje Stvarnika kot prvega in edino resničnega, ustvarjajočega delavca in nas kot njegove sodelavce, sotrudnike, služabnike. V času, ko skuša svet spet ponižati delo in delavca v blago in sužnja, povzdigne Cerkev po papežu Leonu XIII. jasno besedo o dostojanstvu delavčevem in o socialnem značaju dela. Pa ta naš svet noče biti božje kraljestvo na zemlji. Zato niha v svojem velikem razvoju od desnice na levo in spet nazaj na desnico.

Pred stoletjem je vzel pravico dela in delavca v zakup marksizem s pozivom: Proletarci vseh dežel, združite se! Nočemo ob vseh sencah prezreti sončnih strani marksističnega gibanja. Sloj posestnikov je moral kloniti sili organizirane množice in pristati na velik kos pravice delavcev do primernega zaslužka in socialnega staleža. Razsodnosti delavcev in podjetnikov, ki so oboji pogosto šele po bridkih izkušnjah spoznali, da je socialni mir, temelječ na pravično urejenem razmerju med delavci in podjetniki, edini vir splošne blaginje, gre tudi zaslug, da je delavsko vprašanje vsaj v Evropi in severni Ameriki v bistvu rešeno. Sad marksizma pa je tudi ekstremni leninizem, v čigar ime si skuša mala skupina brezobzirnih oblastitelj- nečev z najradikalnejšimi sredstvi prisvojiti oblast nad narodi in kontinenti, sklicujoč se pri tem na pravice dela in delavcev. Njegova dosedanja pot je zaznamovana s krvjo, krutim nasiljem, krivico. Vodi pa v diktaturo, ki odvzame svobodo vsem, tudi delavcem.

Ni slučaj, da je pred dobrim mesecem in pol izšla o delu in delavcu razprava poljskega kardinala

Lep zaključek gospodinjske šole v Št. Rupertu

Za družino in naš rod

Minilo nedeljo je kmetijsko gospodinjska šola č. šolskih sester v Št. Rupertu pri Velikovcu zaključila svoj letošnji tečaj. Takoj po maši so se začeli zgrinjati v Narodno šolo rojaki od blizu in daleč, iz Podjune pa tudi iz Roža in Zilje. Ogle-doyalali so si kuharsko in šiviljsko razstavo, kjer so dekleta pokazale, kaj so se pod vodstvom izkušenih učiteljic naučile v šoli. Popoldne so pa dvakrat napolnili prostorno dvorano, kjer so gojenke na akademiji pokazale, da si niso nabrale v šoli samo obilice praktičnega znanja, ampak tudi bogate zaklade srčne omike, verskih in narodnih vrednot. Vse to skupaj tvori najboljšo doto za življenje, doto, ki je ni moč kupiti z denarjem, ampak je dar ljubezni požrtvovalnih redovnic, ki so se odrekle svetu, da služijo Bogu in bližnjemu.

Živahno je bilo ves dan okoli šole, kajti prišli so ne le starši, sorodniki in znanci gojenk, ampak tudi številne bivše gojenke, sedaj že žene in matere, da si na tem kraju, kjer so prejele tako dragoceno nauke za življenje, utrde svojo vero in zaupanje. Prišli smo pa tudi, vsi tisti, ki verujemo v naš rod.

Kuharska razstava je pokazala, da je vzgoja na šoli ne le smoterna, ampak moderna in prilagojena potrebam sodobnega življenja, ki tako globoko posega v življenje naše vasi. Gospodinja mora ne le znati nahraniti družino, da bo zmožna za delo, ampak ji z okusno hrano pripravljati veselje do življenja in dela. Zato je razstava bila posrečena združenju koristnega z okusnim. Že na zunaj si v obilici raznovrstnih jedi, slaščic in poživil, pa tudi na šiviljski razstavi videl, da je bilo tu na delu premišljeno znanje in spretna roka. O tem so pričale praktične delovne obleke, kakor tudi čedna krila, bluže, jopice in druga oblačila. In potem hišna oprava, krasni prti v živih narodnih barvah, ki so last samo naše slovenske, življenjsko radostne ljudske fantazije. Učiteljicam, posebno prednici č. s. Benvenuti ter s. Metodiji in s. Vendelini gre res vsa pohvala in zahvala.

Popoldne so dekleta morala dvakrat izvesti akademijo, kajti dvorana bi bila premajhna, da bi vse goste sprejela naenkrat. Med častnimi gosti so bili mil. g. prelat

Višinskega. S pretresljivo besedo govori o Bogu kot prvem delavcu, o mlademu Jezusu v varuštvo preprostelega delavca, o poduhovljenju dela po sv. Duhu. Človek-delavec je božja podoba, veselje in volja do dela sta prvini človeške narave. Iz Kristusovega nauka dobiva delo svoj najgloblji smisel in delavec svoje dostojanstvo in plemenitost.

Sodobna posvetna gibanja obožujejo delo na eni in se ga skušajo s pomočjo strojev otresti na drugi strani. Diktatorje postaja strah pred delavci, delavci se zopet začnajo bati brezposelnosti. Svet niha torej med nasprotji. Nad svetom pa trepeče veličastni poziv Cerkev: Moli in delaj! In če ostane ta poziv v svetu brez odziva, pride dan, ko se razblini sanja o paradizu na zemlji brez Boga tudi tam, kjer hočejo delo in delavca za vsako ceno ločiti od pravega in edinega Gospodarja.

dro

dr. Rudolf Blüml kot zastopnik prevz. škofa dr. Köstnerja, ravnatelj slovenske gimnazije v Celovcu dr. Joško Tischler, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko ter številni gg. duhovniki. Po pozdravni deklamaciji so gojenke zapele vrsto narodnih in umetnih pesmi pod vodstvom č. g. prof. Miheliča, ki leto za letom vadi šentruperške gojenke v petju. Zbuja v njih ljubezen do naše domače pesmi, obenem jih pa vzgaja v pevke za naše cerkvene in društvene zборе.

Sledil je globok izklesan govor preč. g. župnika Lovra Kaslja iz Hodiš, ki je pred kratkim prevzel uredništvo naše družinske kulturne revije Vera in Dom. Položil je odhajajočim gojenkam tri prošnje na srce: da bodo svojim družinam zgled v delu, kajti starši so jih poslali v šolo zato, da si pridobe znanja za delo v družini, da ostanejo zveste svojemu rodu in materni besedi, kajti starši so jih zato poslali v slo-

Sveti oče pozdravlja koroške Slovence

Na velikonočni ponedeljek se je odpe-ljala skupina slovenskih romarjev v Rim z vlakom. Preteklo sredo so bili sprejeti pri sv. očetu v splošni avdienci v cerkvi sv. Petra. Istočasno je bilo sprejetih tudi nad 30 tisoč romarjev iz vseh delov sveta; saj je bila mogočna cerkev sv. Petra čisto napolnjena. Vstopnice za avdienco je preskrbel preč. pater Prešeren, generalni asistent jezuitskega reda v Rimu.

Kmalu po 12. uri so prinesli na papeški nosilnici svetega očeta Janeza XXIII. in vsa množica mu je živahno ploskala; on pa nas je blagoslavljal. Ustavil se je pred glavnim oltarjem nad grobom svetega Petra.

V italijanskem jeziku je najprej pozdravil vse navzoče, nato pa je eden vatican-skih monsinjorjev prečital imena prisotnih skupin: najprej iz latinskih dežel. Temu je sledil govor svetega očeta o veselju kristjana, ki ima trdno osnovo v Kristusovem vstajenju. Velikonočni aleluja je znamenje veselja Cerkev in njenih udov.

Sledila je napoved udeležencev avdiencie iz francoskih dežel: tudi tem je govoril

Slovenski starši pri prosvetnem ministru dr. Drimmlu

Kakor so poročali zadnjo nedeljo vsi koroški listi, se je v soboto, dne 23. aprila, zglasila pri gospodu prosvetnemu ministru dr. Drimmlu, ki se je mudil na obisku v Celovcu, delegacija Združenja staršev na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu. Delegacijo je vodil predsednik g. dipl. trg. Janko Urank, z njim sta bila tudi ravnatelj šole dr. Joško Tischler ter zastopnik profesorskega zbora g. prof. Franc Inzko.

Jedro razgovora je bilo vprašanje dopoldanskega pouka za slovenske dijake. Kakor znano, imajo dijaki slovenske gimnazije že tretje leto izključno popoldanski pouk.

G. minister je pokazal veliko razumevanje za vse težave, ki so s tem zvezane in dal delegaciji zagotovilo, da bo kot pristojni minister poskrbel, da pridejo slovenski dijaki v doglednem času do dopoldanskega pouka.

vensko gospodinjsko šolo, da ostanejo Slovenke in postanejo dobre slovenske žene in matere. Slovenci smo mal narod, toda naša pravica do življenja je prav ista kot velikih narodov, kajti vsi smo otroci enega skupnega Očeta, ki nas je ustvaril in nam poslal vsakemu lastno govorico, da vsakemu zmožnost, da si naprej razvija lastno kulturo. Slovenski narod je to v polni meri storil in zato danes upravičeno spada kot enakopraven član v družbo omikanih narodov Evrope, pa čeprav morda komu (Nadaljevanje na 4. strani)

sam sveti oče v francoščini. Monsignor je nato imenoval udeležence iz angleško govorečih dežel, nakar jim je v angleščini podal kratko vsebino papeževga govora.

Sledil je nagovor monsignorja v nemščini za udeležence, ki razumejo ta jezik. Med temi je na prvem mestu imenoval: »slovensko skupino iz krške škofije v Avstriji«. Ob koncu nemškega nagovora pa je še enkrat poudaril, da »sveti oče še posebno pozdravlja slovenske romarje iz krške škofije in jih vzpodbuja k vztrajni vernosti«.

Ta ponovna omemba in posebna pozornost svetega očeta na koroške romarje je zbudila pri mnogih veliko zanimanje za našo skupino; saj so se mnogi po avdienci še posebej zanimali za nas. Prav posebno pa je to začudilo neko tirolsko skupino, ki je stala v bližini Slovencev, pa ji je nekdo razložil, da sv. oče čuti najbolj z zatiranimi in preganjanimi. Kot povsod drugod je tudi tukaj vzbujala veliko pozornost naša pesem. Podrobno poročilo o romanju je na 4. strani.

ZVEZA PEVSKIH DRUŠTEV

BO PRIREDILA ZADNJO NEDELJO MAJNIKA 29. 5. 1960

POPOLDAN OB 14. URI V CELOVCU V DOMU GLASBE (Konzerthaus)

PEVSKI KONCERT

VABLJENI STE VSI PRIJATELJI IN LJUBITELJI SLOVENSKE PESMI.

PRIDITE!

Politični teden

Po svetu . . .

»Cvetni maj« in vrhunska konferenca

Z naglimi koraki se bliža mesec maj in z njim vrhunska konferenca glavnih mogočnikov sveta, ki bodo na njej morda odločili usodo človeštva, gotovo za bližnjo bodočnost, morda v dobrobit, morda v pogubo.

Na obeh straneh se vrše mrzlične priprave, kajti čeprav je namen konference zagotoviti mir na svetu, bo razgovor za zeleno mizo v Parizu le nova bitka v »mrzli vojni«, kateri človeštvo s trepetajočim srcem prisostvuje zadnjih deset let.

Priprave na Vzhodu in Zapadu

Vrvež je brez dvoma večji na Zapadu, kajti zapadni blok je zavezništvo svobodnih držav, ki jih včasih družijo bolj strah pred skupnim sovražnikom kot pa skupni interesi. Konference se bodo udeležili zunanji ministri Velike Britanije, Združenih držav, Francije, Italije, Zapadne Nemčije in Kanade. Zato so sestanki med zapadnimi državniiki mnogo pogostejši kot med voditelji vzhodnoevropskih držav, ki jih železno nasilje drži v pokorščini do Moskve.

Pa tudi tam ne gre vedno brez posvetovanj in tako je za prihodnji teden sklicana seja Vrhovnega sovjeta v Moskvi. Tudi po satelitskih prestolnicah je opaziti sumljivo premikanje vodilnih osebnosti. »Slučajno« se bo prav za časa zasedanja Vrhovnega sovjeta v Moskvi mudil ondi „na dopustu“; poljski mogočnik Gomulka. Napovedan je tudi prihod vodilnih komunistov iz Vzhodne Nemčije in Kitajske. Prisotnost vzhodnih Nemcev je razumljiva, ker bo na programu vrhunske konference tudi nemško vprašanje.

V razgovorih s kitajskimi komunisti pa si hoče Sovjetska zveza zavarovati hrbet tudi v Aziji, da bo imela močnejše izhodne pozicije za diplomatsko bitko z Zapadom v cvetnem mesecu maju v Parizu, kjer se bodo Hruščev, Eisenhower, Mc Millan in De Gaulle usedli za zeleno mizo. Po nekaterih znakih sodeč je nemško vprašanje, ki je zadnje mesece tako razburjalo svet, stopilo v ozadje. Ustavitev atomskega oboroževanja in postopna razorožitev sta stopili v ospredje, kajti tekma v oboroževanju žre vsak dan ogromne denarje in postaja že naravnost nezno breme za gospodarstva veselih.

Provizorični kompromis o Berlinu

Spričo tega se vedno bolj uveljavlja prepričanje, da bo na vrhunski konferenci razprava o nemškem zedinjenju, oziroma o mirovni pogodbi z Nemčijo odložena, kajti očitno je, da v tej zadevi nihče ne mara popustiti. Le glede Berlina utegne priti do kakega za obe strani sprejemljivega kompromisa. Nemci niso s tem kaj prida zadovoljni, toda pomagati si ne morejo, kajti kot vojaška sila ne štejejo in zaradi tega ne morejo voditi samostojne politike. V Bonnu izražajo kar odkrito svoje nezadovoljstvo, v Vzhodni Nemčiji pa niti tega ne smejo, temveč morajo glasno izražati svoje zadovoljstvo, kot jim je ukazano iz Moskve.

Zadnje tedne so se v Moskvi zavili v globok molk, ki pa je le tišina pred nevihto, kajti Rusi imajo navado, da svoje ofenzivne priprave zavijejo v grobno tišino.

De Gaulle v Ameriki

Z velikimi slovesnostmi je ameriški državni predsednik Eisenhower minuli teden sprejel na letališču v Washingtonu francoskega državnega predsednika De Gaulle. O tem možu Amerikanci sicer nimajo posebno dobrega mnenja, ker menijo, da je preveč trmast, kljub temu pa mu ne morejo odrekati neke vrste veličine v njegovem boju, da Franciji zopet pridobi večjo besedo v mednarodnih zadevah. Ker je De Gaulle general in ljubi vojaški pomp, so ga kljub njegovi civilni obleki in politični funkciji sprejeli po vojaško. Spričo bližajoče se vrhunske konference v Parizu, kjer bo De Gaulle gostitelj, je bilo to potovanje dobrodošla prilika za izravnavo precej starih in globokih francosko-ameriških nasprotstev. De Gaulle je nedavni obisk Hruščeva v Parizu prepričal, da kljub vabljenim gostovim besedam iz Moskve ne more pričakovati kaj posebnega za Francijo.

Nemiri na Južni Koreji

Tako na zapadnem kot v vzhodnem taboru pa je prejšnji teden odkril nekaj senčnih točk. Na Južni Koreji so izbruhnili krvavi nemiri proti pred kratkim ponovno izvoljenemu državnemu predsedniku Syghmanu Rheeju. Splošno mnenje je, da je Syhman Rhee zmagal volitve z nasiljem in goljufijami. Pri nemirih v Seoulu je policija streljala v demonstrirajoče študente, pri čemer je 125 mladih ljudi izgubilo življenje. Rheeja obtožujejo tudi, da je dal umoriti svoja dva politična nasprotnika, ki sta umrla v skrivnostnih okoliščinah malo pred volitvami. Nemiri so izbruhnili tudi v drugih južnokorejskih mestih. Ameriški zunanji minister Herter je Rheeja ostro obsodil in to ga je nagnilo, da je obljubil svoj dostop, kajti ameriške čete, ki so po končanih sovražnostih leta 1955 ostale v deželi, so edini resnični garant miru. Vendar dokler ne bo Rhee obljube izvršil, ne bo gotovo, da bo režim terorja v tej vojni leta 1954 tako težko preizkušeni deželi prenehal. Nemiri na Koreji so seveda bili slastna kost za komunistično propagando.

Ču-En Laj pri Nehruju

Kitajski ministrski predsednik Ču-En-Laj je prispel na že dolgo napovedani obisk v Indijo, da se z indijskim ministrskim predsednikom Nehrujem pogovori o sporni meji med obema državama v Himalajskem pogorju, kjer so rdeče kitajske čete zasedle obsežne predele, zatrjujoč, da po »starih« kitajskih zemljevidih le-ti pripadajo Kitajski. Med drugim si Kitajska lasti tudi Mont Everest, najvišji gorski vrh na svetu. Ču je bil v New Delhiju sicer prijazen a hladno sprejet, pri razgovorih pa zaenkrat ni prišlo do nobenega sporazuma.

Kitajski pohlep po sosednjih pokrajinah je zbudil veliko nezaupanje med njenimi sosedami, kajti spoznavajo, da so komunistični Kitajci prav taki pohlepneži, kot so bili kitajski cesarji, kadar so bili močni. Zato bi tako Moskva kot Peking želela, da spravita tudi sporna vprašanja med Indijo in Kitajsko z dnevnega reda še pred začetkom vrhunske konference.

. . . in pri nas v Avstriji

Podjetni načrti OeVP

Pomladansko sonce zbujajo tudi v žilah politikov nove energije. Tako je minuli teden generalni sekretar OeVP dr. Withalm na nekem sestanku strankarskih funkcionarjev na Dunaju napovedal odločnejši kurz stranke. Obdolžil je socialiste, da čim močnejši postajajo pri volitvah, tem šibkejša postaja njihova volja po sodelovanju. Postavil je trditev, da je sodelovanje v koaliciji po OeVP-jevski volilni zmagi leta 1956 bilo zelo gladko, ko so pa se nekaj let socialisti po volitvah državnega predsednika in lanskih državnozborskih volitvah okrepili, pa so začeli izvajati »blokado« koalicije. Razne krajevne in pokrajinske volitve v letu 1960 so pa pokazale, da socialisti izgubljajo tla med ljudstvom

KULTURNI OBZORNİK:

„Milo za drago“ (Maß für Maß) v Celovcu

Pred 3 stoletji umrlega angleškega dramatika, Shakespearea, ki spada med največje odrske ustvarjalce vseh časov, se je letos celovsko gledališče spomnilo z „veseloigro“ „Milo za drago“ (Maß für Maß). To Shakespearejevo delo ima sicer vse značilnosti njegovih del, vendar ga manj predvaja kot bolj znane igre tega avtorja. V glavnem zaradi tega, ker je renesančno ozračje tega dela današnjemu času precej tuje, čeprav služi le-to bolj za kuliso, za ozadje k avtorjevemu razmišljanju o osnovnih vprašanjih človeškega življenja, o pravici, krivici, značajnosti in doslednosti. Skratka, do spoznanja, da velja za vse ljudi ena in ista, enaka pravica ter da smo vsi izpostavljeni skušnjavam. Ali kot je dejal Goethe „spoznavanju človeka, spoznavanju samega sebe“.

Da izvede to svojo misel prepričljivega zaključka, je Shakespeare spletel zgodbo, kot jo je zmozel samo ta veliki mislec in igralce obremen. Vojvoda Vincentio, vladar neke namišljene kneževine, ki ima z Dunajem skupno samo ime, izjavi, da gre na potovanje in preda oblast namestniku Angelu, ki dobi tako v roke oblast nad življenjem in smrtjo zaupanih mu podložnikov. Angelo je strog sodnik, postava mora biti izvedena do zadnje pičice.

in to mora biti OeVP v bodrilo, da s povečanim delom spet osvoji svoje v zadnjih letih izgubljene pozicije in pride socialistom v okom. Napovedal je tudi energičnejše napore OeVP za sprejem že tako dolgo odlaganega kmetijskega zakona, za olajšanje prometnega davka ter za izdajo novih »ljudskih akcij«.

Socialisti se pripravljajo na 1. maj

Pa tudi pri socialistih je pomlad zbudila nove življenjske sile. Povsod se z vnemo pripravljajo na proslave prvega maja. Iznesli so celo predlog, da bi naj 1. maj postal državni praznik. Z ozirom na to, da je Cerkev ta praznik že itak posvetila sv. Jožefu delavcu, bi OeVP kot »krščanska« stranka ne smela imeti pomislekov. Vendar je ta iniciativa zaspala, kajti glede načina in programa teh proslav so duhovi v sami socialistični stranki deljeni. Nekateri krajevne organizacije so sledile graškemu zgledu, da namesto obhodov v strunem koraku po mestih priredijo veselico na prostem, večina organizacij po večjih mestih pa se je le držala razrednobojne tradicije, namreč korakanja. Tako bodo na Dunaju korakali, v Celovcu tudi in še marsikje drugod. Ta praznik bo — brez ozira na obliko praznovanja — nudil strankinim funkcionarjem priložnost, da strnejo svoje vrste ter v njih okrepijo po zadnjih volilnih neuspehih nekoliko omajano vero v zmago. Kedar in kako, oni sami ne morejo povedati.

Koalicijska barka se rahlo pozibava

Kljub tem nevšečnostim pa zaenkrat koalicijski barki ne pretijo prehudi viharji. Proti vsem pričakovanjem se je na prvem povelikonočnem sestanku pododbora za cene in mezde, ki ga sestavljajo predstavniki zvezne trgovinske zbornice, kmetijskih in delavskih zbornic ter osrednje delavske organizacije, pokazalo, da glede tega, da je treba zavreti naraščanje cen in plač med predstavniki omenjenih organizacij ni nepremostljivih nasprotij. Vsekakor bo pa še trajalo nekaj časa, da se bodo zedinili na skupen predlog v paritetični komisiji oz. vladi. Ker ni nobenih volitev na obzoru, morajo pač prevladati na obeh straneh stvarni vidiki, to je spoznanje, da bo splošna blaginja najbolj zagotovljena ob socialnem miru.

Podjetnik dr. Pittermann

S potovanja po Južni Ameriki se je vrnil zvezni podkancler dr. Pittermann, ki je ondi po raznih državah iskal nove trge za avstrijsko blago. Ugotovil je, da tam doli v Južni Ameriki obstoje ugodne možnosti za prodajo avstrijskega blaga, samo da se mora Avstrija bolj potruditi za uveljavitev svojih izdelkov v tem delu sveta. Brez nič ni nič. Skrb dr. Pittermanna za tuje trge je razumljiva, kajti on vrši v vladi dve funkciji, ki po navadi pameti nista lahko združljivi. On je kot predsednik Socialistične stranke predstavnik delavcev v vladi, in sicer ima mesto podkanclerja. Istočasno pa je največji avstrijski podjetnik, kajti njemu je kot podkanclerju podložen ogromni kompleks podržavljenih podjetij. Mora se pobrigati, da izdelke svojih podjetij spravi v denar.

SLOVENCİ

doma in po svetu

P. Prešeren - protektor slovenskega semenišča v Argentini

Sv. stolica je pred kratkim imenovala preč. p. dr. Antona Prešerna S. J. za predstojnika Slovenskega semenišča v Argentini, ki ga je ustanovil in do svoje smrti vodil ter vzdrževal preč. g. škof dr. Rožman.

P. Prešeren je nad 20 let v Rimu kot vrhovni generalni asistent jezuitskega reda za slovenske province. Kot znano ima jezuitski red svoj sedež v Rimu, kjer stoluje njegov generalni predstojnik ali pater general, kateremu pomaga sedem generalnih asistentov pri vodstvu tega velikega, zaslužnega in po vsem svetu razširjenega reda. Na tem visokem mestu je p. Prešeren neizmerno mnogo dobrega storil za Slovence v domovini in v zamejstvu. Po njegovih prizadevanjih je Sv. stolica tudi dovolila nadaljevanje dela slovenske bogoslovne fakultete po letu 1945 najprej v Brixenu v Italiji, kasneje pa tudi v Argentini. Po smrti škofa Rožmana ga je novi ljubljanski škof msgr. Vovk imenoval za svojega pooblaščenca za semenišče v Argentini in to imenovanje je Sv. stolica, kateri gre dokončna odločitev, radevolje potrdila. P. Prešeren ima nad semeniščem škofovske pravice.

Novi župnik med Slovenci v Torontu

Za novega župnika pri slovenski fari Marija Pomagaj v Torontu (Kanada) je bil imenovan č. g. Andrej Prebil iz Misijonske družbe. On je nasledil č. g. Rudolfa Kolariča, ki je bil pred kratkim odstopil.

Novi dušni pastir največje slovenske naselbine v Kanadi je študiral v Ljubljani, kjer je bil leta 1938 posvečen za duhovnika. Potem ko je odslužit vojaški rok v jugoslovanski vojski in sicer v Bitolju v Macedoniji, so ga predstojniki namenili za misijonarja v Srbiji, kjer je zapovrsti deloval v Kosovski Mitrovici, Beogradu, Kragujevcu in Kraljevu. Konec leta 1946 se je na izreden način prebil v Avstrijo, od tod pa naprej v Francijo in Italijo, odkoder se je potem podal leta 1947 misijonarit na Kitajsko. Tam je pomagal slovenskemu misijonskemu škofu msgr. Kerecu, dokler niso njegova s ostalimi katoliškimi misijonskimi škofi in duhovniki vred komunistične oblasti izgnale iz dežele. Odšel je v južnoameriško državo Čile, kjer je deloval v misijonih nadaljnjih 8 let. Sedaj je prevzel novo službeno mesto med našimi rojaki v Torontu, ki so ga zelo prijazno sprejeli.

Cerkvena imenovanja v Ljubljani

Sv. stolica je z nedavnimi dekreti imenovala ljubljanskega stolnega prošta dr. Franca Kimovca za apostolskega protonotarja, generalnega vikarja in kanonika dr. Janka Pogačnika, kanonika Josipa Šimenca in profesorja bogoslovne fakultete dr. Andreja Snoja za papeške prelate, prodekana bogoslovne fakultete v Ljubljani dr. Vilka Fajdigo pa za papeškega tajnega komornika. Ta imenovanja so v ljubljanski stolnici na praznik sv. Jožefa proslavili s posebno slovesnostjo, na kateri je spregovoril sam škof. msgr. Vovk ter zbranim vernikom in duhovnikom sporočil nekaj podrobnosti o svojem nedavnem obisku v Rimu. Takrat ga je sprejel v specialni avdienci sv. oče Janez XXIII. in ga zadržal v daljšem razgovoru. Ker je sedanji papež pred desetletji kot papeški nuncij v Bolgariji, Grčiji in Turčiji večkrat potoval skozi Slovenijo in se tudi ustavil v Ljubljani, so ga razmere v ljubljanski škofiji še posebno zanimalo, predvsem glede verskega življenja in stanja cerkva. Spomnil se je tudi na škofijsko gimnazijo sv. Stanislava v št. Vidu, ki jo je bil leta 1927 osebno obiskal (po vojni je bil zavod odzvet škofiji in podržavljen). Prav posebno pa ga je zanimalo versko življenje med ljudstvom in izobraženstvom. Ob koncu je sv. oče podaril kot znak svoje posebne pozornosti škofu srebrni rožni venec, vsem Slovcem pa je poslal svoj blagoslov.

Francoska umetnica v Ljubljani

Minuli teden je v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani nastopila francoska pianistinja Raymonde Duponchelle, ki je dovršeno izvajala Chopinove klavirske skladbe.

Ljubljansko občinstvo je francosko umetnico še posebno prijazno sprejelo, kajti ona je vojni invalid in je za svoje junaško delovanje in vrstah odporniškega gibanja proti Hitlerjevimi vojnimi tolpam v Franciji prejela najvišje francosko odlikovanje. Med vojno je bila zajeta in poslana v proslulo koncentracijsko taborišče Ravensbrück, kjer se je seznanila z več Slovenkami, ki so tudi trpele v tem taborišču. Zato je bilo snidenje z njimi v Ljubljani toliko bolj pristočno.

Dunajska znanstvena revija o

škofu dr. Gregoriju Rožmanu

»Der Donauraum« znanstvena revija, ki jo izdaja Institut za raziskovanje Podonavja na Dunaju, prinaša v svoji zadnji številki toplo pisan članek o slovenskem škofu dr. Rožmanu, ki ga podajamo v slovenskem prevodu:

»Pokojnik je bil po rodu Korošec in sicer iz Šmihela pri Pliberku. Študiral je na Dunaju, kjer si je pridobil doktorat iz bogoslovja. Leta 1930 je nasledil odstopivšega škofa dr. Jegliča. Njegovemu neutrudljivemu delovanju je pripisati splošni razcvet verskega življenja. Preko svojih pridig in spisov pa je postal tudi duhovni voditelj slovenskega naroda. Vojni doba je naložila na škofova ramena nova bremena, ki so spričo po komunistih zanetene državljanske vojne, postala še težja. Storil je vse,

kar je bilo v njegovi moči za lajšanje bede beguncev in preganjancev, obenem pa je ostal brezkompromisen borec proti komunizmu. Ob koncu vojne je najprej dobil zatočišče v svoji rodni domovini Koroški, od koder se je kasneje podal v Združene države. Ljudsko sodišče v Ljubljani ga je obsodilo v odsotnosti na 15 let ječe. Iz svojega bivališča v Združenih državah je potem organiziral dušeskrbniško službo med slovenskimi begunci po vseh kontinentih. Leto dni pred smrtjo je še enkrat kratko obiskal Koroško ter vodil množično romanje vseh izven Jugoslavije živčih Slovencev v Lurd. Pokopan je bil v frančiškanskem samostanu v Lemontu (USA). Časopisje v Jugoslaviji o smrti škofa Rožmana sploh ni poročalo. Tam tudi ni smelo biti nobenih žalnih in drugih obredov.

Zdrav duh v zdravem telesu

Kaj je starim Grkom odprlo oči, da so predpisovali svoji mladini harmonično vzgojo: vzgojo duha in telesa. Njihovo načelo je bilo vsestranska vzgoja in so poleg izobrazbe in nravnih kreposti zahtevali tudi zdravo in lepo telo. V to svrhu so prirejali olimpijske igre, ki so bile njihov največji praznik. Ob priliki teh iger so imeli razna tekmovanja in so bili to dnevi grške kulture in moči in istočasno verski praznik.

Mi se jim sedaj po 2500 letih skušamo približati z gradnjo ogromnih in mnogostevilnih stadionov in drugih športnih naprav ter s prirejanjem modernih olimpijskih iger, ki so dandanes največja športna prireditve na svetu. Toda zveza med antičnimi in modernimi olimpijskimi igrami je le simbolična. Ogenj, ki gori ves čas olimpijskih iger, religiozne pesmi, s katerimi se prično moderne igre in objava zmagovalcev, to so edini znaki, ki kolikor toliko spominjajo na olimpijske igre v starem veku. Vse drugo je novo in tudi spored olimpijskih iger se je močno razširil. Poleg tega imamo sedaj tudi zimske olimpijske igre, katerih stari Grki niso poznali. To je povsem razumljivo, kajti šport se je v drugi polovici prejšnjega in prav posebno v sedanjem stoletju toliko razširil po vseh kontinentih, da danes niti ne morejo sprejeti vseh telesnih vaj, ki se gojijo, v olimpijski program.

Ali se današnji šport razvija v pravi smeri, ali gre vzgojnemu cilju nasproti? Pozitivno moremo na to vprašanje odgovoriti samo v tem slučaju, kadar gre za čisto amaterski šport, se pravi, kadar gojijo športniki telesne vaje v svojem prostem času radi zdravja in razvedrila in pri tem skrbijo v enaki meri za svojo izobrazbo in duhovno vzgojo. Njihov poklic in družina morata biti pred telesnimi vajami, in kadar se pokažejo v javnosti, ne smejo za to

prejemati nobenih denarnih ali drugih vrednostnih nagrad.

Dandanes imamo po svetu, žal, dve včasih naravnost ekstremni stališči. Eni zagovarjajo samo šport, telesne vaje, v katerih vidijo edini cilj mladega človeka; za izobrazbo, za vzgojo, zlasti duhovno, jim ni mar. Na drugi strani pa imamo zopet ljudi, ki naravnost sovražijo šport in vsako telesno vajo ali so pa popolnoma indiferentni napram tej panogi mladinske vzgoje. Eni kot drugi so pri takih svojih stališčih v zmoti. Rad priznam, da je v današnjem športu mnogo slabega, gnilega; toda temu ni kriv šport kot tak, ampak ljudje, ki ga vodijo in oni, ki se z njim bavijo. Profesionalizem je ena največjih rak-ran v današnjem športu in brezvestni špekulantje, katerim gre samo za dobiček, ga prav spretno izrabljajo v svojo korist in ponižujejo na stopnjo cirkusa.

To velja za profesionalni šport. Vendar tudi v amaterskem taboru, kjer je neprijetno več mladine, ni vse rožnato. Tu je — hvala Bogu — v jedru le še toliko zdravega, da se še precej časa ni bati propada. Kljub temu pa vidim tudi pri amaterskem športu tu-le dve veliki hibi:

1. Gledalcev pri raznih tekmovanjih je ogromno (včasih celo stotisoč), toda onih, ki nastopajo v areni, je prav malo; če vzamemo n. pr. nogomet, samo 22 igralcev. Dokler se ne bodo tudi vsi gledalci (ali vsaj večina), ki so sicer tako navdušeni za šport, sami bavili s telesnimi vajami, vse dotlej ne moremo govoriti, da je šport na pravi poti.

2. Pri športnih organizacijah se brigajo samo za tehnično plat, t. j. za športne uspehe, za vzgojo mladine se pa sploh ne zanimajo. Dandanes imamo namreč samo katoliške telovadne in športne organizacije na svetu, ki zajamejo celega človeka, ker nudijo svojemu članstvu poleg telesnih vaj

tudi izobrazbo in vzgojo (incl. duhovno). Toda te organizacije zaenkrat še niso toliko močne, da bi mogle uspešno vplivati na razvoj telesnih vaj in vzgoje tudi pri drugih športnikih sveta. Kako važnost polaga na telesne vaje sedanji papež Janez XXIII., vidimo iz njegovega nedavnega govora mednarodnim športnim poročevalcem, ko je sv. oče rekel med drugim to-le: »... športu je treba odkazati ono mesto, ki mu gre, to se pravi, ne prenizko in naravno tudi ne previsoko. Šport ima svojo vrednost, kajti to je velika stvar, toda vedno v pravih mejah.«

Slovenska katoliška mladina na Koroškem se močno udejstvuje v svojih farnih in prosvetnih društvih pri raznih igrah, pevskih zborih itd. Zelo pogosto prirejajo igre, pevske koncerte ti mladi idealni fantje in dekleta. Njihova požrtvovalnost je velika, kajti ni tako enostavno hoditi večer za večerom k skušnjam in vajam po eno ali dve uri daleč, pozno ponoči in po trdem dnevnem delu. In s kakim uspehom nastopajo!

Kljub temu, da je to udejstvovanje na kulturnem polju vse pohvale vredno in da je izredno velikega pomena za njihovo izobrazbo, vzgojo, pravilno govorico in lep nastop, pa bi bilo prav in potrebno, da bi bilo njihovo udejstvovanje šele tedaj popolno, če bi v svoj program prevzeli še kak telesne vaje (telovadba, šport). Vsi dobro vemo, da ima mlad fant kljub svojemu poklicnemu delu še vedno nekaj odvisnih sil. In te je treba pravilno usmeriti, če le mogoče tako, da koristno združimo s prijetnim ker marsikak fant le-te uporablja v svojo škodo na stranpoteh. Od 6.—25. leta starosti je kar prav, da mlad človek posveti nekaj časa na teden svojemu zdravju, za moč in gibčnost svojega telesa. Sčasoma bo sam spoznal, kako velikega pomena so tudi za kmetškega in delavskega fanta pravilno izbrane in pametno izvajane telesne vaje. In kmalu bo tudi dobil veselje do tega udejstvovanja, zlasti kadar se mu pokaže kak večji uspeh. Za svoje telo moramo že zaradi tega primerno skrbeti, ker je posoda naše duše, ali kakor pravi apostol Pavel: tempelj Svetega Duha.

Ivo Kermavner

Ruski človek v Sovjetiji

»Literaturnaja Gazeta« v Moskvi poroča:

V nedeljskem jutru sem v naši vasi Kolodnja opazil na cesti tri ženske, ki so z vso naglico hitele mimo mene. Pogledi so jim strmeli v daljavo, dlani pa so stiskale na prsa. Že kmalu so izginile v eni izmed vaških hiš. Tudi sam sem zavil za njimi.

Vstopil sem v mrzlo vežo, iz katere je donela monotona pesem. Kmečka koliba je bila natrpana ljudi, ki so posedali v tesnih vrstah. Ozračje je bilo naravnost dušljivo.

V kotu sem opazil mlado ženo, vso zapirilo v obraz. Solze so ji polzele po licih. Pela je iz čiste nedotaknjene duše. Njen obraz pa ni izražal vsebine pesmi. Neka druga ženska si je z rokami pokrivala obraz, od časa do časa pa je histerično zajavkala, dvignila glavo in z občudovanjem zrla na steno, na kateri so viseli kosi blaga z verskimi izreki. Nato je spet omahnila v nepremičnost.

Ob oknu je sedelo nekaj mladeničev, ki so se včasih narahlo nasmehnili, ko pa je na podij stopila pevka, so prislunili ugleševalnim vilicam in se pridružili ostalemu pevskemu zboru. Sledila je pesem za pesmijo.

Neznatoma pa se je zbrane množice polastil nemir. Vrata so se na stečaj odprla in med vratnimi oboji se je prikazal mladenič v športnem jopiču. Stopil je na podij in si popravil nekaj plavih kodrov, ki so mu silili na čelo. Z dvignjenim pogledom proti stropu je pričel s komaj slišnim pobožnim glasom: »Ljubi bratje in sestre! Vaša srca so napolnjena sreče in blagoslovala! Vsi prisotni so vstali, nato poklekli in vpognjenih glav prisluskovali pridigarjevim besedam, ki so obljubljale vrednim zveličanje.

Kdo je ta človek, ki je množice s svojo besedo in svojim obnašanjem s tako silo priklenil nase, sem spraševal. Mlad inženir, ki je zaposlen pri velikih javnih delih. Na delovišču so mi ga popisali kot enega najmarljivejših in najbolj požrtvovalnih graditeljev. In vendar, kje je oblast?

SVET V DVEH, TREH VRSTAH . . .

Najzanimivejša angleška novost za taborjenje v letošnjem poletju bo stanovanjska prikolica, ki jo bo mogoče z opravo vred avtomatično zložiti kakor harmoniko ter jo naložiti na streho avtomobila.

Nemški cariniki ob holandski meji pri Niederdorfu skušajo potnike navajati k snagi s temle napisom: »Proti plačilu treh mark lahko mečete po tleh vse, kar hočete.«

Preiskava pri več kakor dveh milijonih ameriških vojakov je pokazala, da so poročeni možje boljši bojovníki kakor samci.

Sovjetska zveza je znižala cene izletov za polovico, za angleške turiste, ki bi hoteli obiskati njene kraje. Osemdnevno potovanje v Moskvo z vso oskrbo stane 150.000

lir, lani 300.000. Odziv je vseeno malenkosten.

Za Vel. noč je končalo šolo 1500 potomcev barvitih ameriških in francoskih zasledbenih sil v Zahodni Nemčiji ter začelo iskati delo, kar bo ustvarilo nov socialen problem.

V New Yorku so zaradi 85 tatvin zaprli 16-letnega Franklina Roosevelta Mittela. Izkazalo se je, da je bil fant poprej krščen na ime Adolf Hitler, a so mu ga starši zaradi ogorčenja sosedov spremenili v Roosevelt, po pok. ameriškem predsedniku.

Pri leptotni tekmi v angleškem mestu Oldhamu so 20-letni fotografski modelki Barbari Smith prepovedali udeležbo, češ da je prelepa, ter so jo dali v razsodišče.

FRAN ERJAVEC:

267

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Ta nova politična tvorba naj bi na eni strani Avstrijo odtrgala od morja in jo s tem v živo zadela, na drugi strani mu pa tudi učinkovito zavarovala Italijo in z njo vred samo Francijo ter tvorila najpripravnější tipalko v vso južnovzhodno Evropo. Tako je njegov zunanji mister Champagny na 8. seji pogajanj za mir (30. VIII.) prvič postavil zahtevo, da mu odstopi Avstrija poleg Salzburške in dela Zgornje Avstrije še Koroško, Kranjsko in vse hrvaško ozemlje na desnem bregu Save; a da bi to zahtevo nekoliko ublažili, je obljubil vrniti Dunaj, zasedeni del Moravske in Štajerske, ki da so najvažnejše pokrajine monarhije. Ko se je cesar Franc I. potem dne 6. IX. v lastnoročnem pismu na Napoleona pritožil proti takim pretiranim zahtevam, je zmogovalec cesarjevemu odposlancu z vso odločnostjo javil, da zahteva tržaško zaledje brezpogojno zase, a dne 21. IX. je pisal Champagnyju: »Znano Vam je kaj hočem. To so beljaško okrožje, Kranjska in savska črta« (»la ligne de la Save«).

Ker se je bila Avstrija upirala sprejeti trde Napoleonove mirovne pogoje, ji je poslal že prej (15. IX.) pravi ultimatum in pisal cesarju med drugim tudi naslednje: »Vaše Veličanstvo ne bo prezrlo, da si ne pridržujem nič drugega kot to, kar potrebujem, da zvežem Dalmacijo z drugimi svojimi državami Italije in da doblim od tu možnost paziti nato, da se pri Porti (t. j. v Turčiji) ne dogodi nič, kar bi bilo koristi mojih nara-

dov nasprotno. Pri sedanji slabosti mojih pomorskih sredstev, izvirajočih iz štirih vojn, ki sem jih bil primoran voditi zoper Avstrijo, nimam nobenega drugega sredstva, da bi z njim vplival na sredozemsko ravnovesje.«

V prvi polovici meseca oktobra pa si je bil Napoleon očitno že popolnoma svest velikega pomena naših dežel in je že na dan podpisa mirovne pogodbe poslal generalu Bertrandu navodilo, v katerem mu je naročil: »Čim bomo v posesti Kranjske, bo treba preiskati bregove Drave, Save in Ljubljani in mi predložiti v Parizu načrt kakega utrjenega mesta za Kranjsko.« Iz tega vidimo, da Napoleon tedaj še ni imel za pokrajine, ki si jih je bil pridobil, še nobenega skupnega imena, temveč jih je skupno označeval kar s »Kranjsko«. Toda že dva dni zatem (16. X.) je pisal iz Schönbrunnja svojemu finančnemu ministru Gaudinu v Pariz: »Ker imajo ilirske province, to je Trst, Reka itd. tvoriti province zase do novega ukaza, je treba, da pošljete tja inteligentnega carinskega ravnatelja . . . Tu se ni v Napoleonovih pismih le prvič pojavilo ime »Ilirske province« (»Provinces d'Illyrie«) za naše dežele, ki so prišle sedaj pod francosko oblast, temveč lahko že tudi vidimo, da jih ni hotel (in tudi pozneje nikoli) kratko in malo pridružiti svojemu italijanskemu kraljestvu, temveč obdržati kot posebno samostojno celoto pod neposredno francosko oblastjo.

Prav tiste dni je pa izšel iz Korzičanovega bivališča »Versdenza« (t. j. Schönbrunnja) tudi naslednji uradni razglas:

N A P O L E O N
Zesar Franzosov, Kralj
Italije, varih ranjske
svése.

Blahka Krassia, Kranjska dešela, estrajaska Istria, strane Réka inu Terst, Primorje, en dejl Hrovashkiga inu vsa semla nam perpushena na desnim kraju Save, Dalmazia inu njé otóki bodo, sana-prej imenvane Ilirske Deshéle. V nashimu shotoru Versdenz 14. dan Kosaperska 1809.

Podpisan:

N a p o l e o n .

Kakor vidimo, je ta razglas datiran z dnem »14. Kosaperska«, t. j. 14. X., toda prav lahko je, da je bil dejansko izdan kak dan kasneje. Vsekakor je pa jasno, da je bilo določeno uradno ime »Ilirske province« šele tik po podpisu schönbrunnškega miru. Kako je prišlo do tega imena, nam morda pomaga razjasniti posebna razprava, ki je izšla konec istega leta (1809) v jako razširjenem hamburškem znanstvenem listu »M i n e r v a« pod naslovom »Nekdanja in bodoča Ilirija«. Ona nam obenem tudi dokazuje, kakšno važnost je pripisovala tedanja evropska javnost tej novi — jugoslovanski državi. V njej ugotavlja pisatelj, da Avstrija ni znala ceniti svojih južnoslovanskih dežel tako, kot zaslužijo, in da ni nikoli slutila, da tvorijo koroške in kranjske Alpe prave trdnjavske stolpe, od koder se more iskati novih osvojitvev. Nato govori nezadostno poučeni pisatelj o prebivalstvu teh dežel, nakar preide v oris velikega vojaškega in političnega pomena staroveške Ilirije za Rimljane.

(Dalje prihodnjič)

ŠMIKLAVŽ OB DRAVI

Ljudski misijon je bil pri nas od 8. do 13. aprila. Bili smo zelo radovedni, odkod bodo prišli k nam misijonarji. Pa smo se tudi sicer lepo pripravili z devetdnevno na čast Božji glavi in tudi s hišnimi obiski in vabili.

Ljudje so bili presenečeni, ko so zagledali na prižnici prvokrat izvrstnega govornika milost. gospoda kanonika Zechnerja. To so pa naš stari znanec — ceremonijer na zadnji novi maši v Šmiklavžu 1. 1925 — so si rekli. Mislili so, da so prišli gospod kanonik samo k otvoritvi misijona in so bili kar zadovoljni, ko so izvedeli, da bodo ostali pri nas do konca. Dasi so imeli že tudi drugje tridnevne so tudi pri nas z veliko vnemo pridigovali v obeh jezikih, spovedovali in imeli stanovske nagovore za posamezne stanove. Ljudje so z veseljem sledili lepim naukom izkušenega poznavalca duš; le škoda, da so ti dnevi misijona tako hitro minili. Bog daj, da bi prelepi nauki in opomini zapustili v naših srcih trajne sadove. Gospodu misijonarju pa Bog povrni za njegov trud in dobroto.

Zakonsko zvezo sta sklenila na pustno nedeljo Rogačnik Johan, mizarški pomočnik iz Drobovelj in Ana Trink iz znane Trinkove gostilne na Novem brdu. Na velikonočni ponedeljek sta pa stopila pred oltar Wucherer Johan, železničar doma v Gorichah, fara Skočidol in Johana Trisnik, hčerka zidarja Trisnika v Vognjem polju. Bilo srečno in blagoslovljeno življenje mladih zakoncev!

DOLINA PRI POKRČAH

Meseca maja bo vsako nedeljo in vsak praznik ob 15. uri popoldne služba božja v Dolini. Verniki, Marijini častilci, so iskreno vabljeni, da se udeležijo te božje službe.

Koroški romarji v Rimu

Zelo sem zadovoljen, da sem se odzval vabilu in se udeležil romanja v Rim. Na velikonočni ponedeljek smo se z brzim vlakom odpeljali iz Celovca in se vso noč vozili. Proti jutru smo prispeli v večno mesto in tako v eni noči prepotovali skoro tisoč kilometrov. Potovanje je bilo zelo prijetno, saj smo imeli na razpolago cel vagon, zato smo se porazdelili kar po štirje v kupeje in še kar ugodno prebili noč.

Na veliki rimski glavni postaji **Termini** nas je pričakoval naš rojak gospod Vinko Levstik, ki ima v Rimu lep hotel, katerega mu je dal ime »Pension Bled«. Ta gospod nam je namreč vse pripravil, da je naš obisk Rima potekel tako lepo, za kar se mu najlepše zahvaljujemo. Z avto-pulmanom so nas prepeljali v hotel Zara ali po naše Zadar, katerega lastniki so dalmatinski Hrvatje iz Zadra.

Po kratkem oddihu smo nekoliko pot-

lažili lakoto in se takoj popoldne odpeljali s posebnim avtobusom na ogled rimskih znamenitosti. Peljali smo se k cerkvi svetega Križa, kjer so hranjene relikvije svetega križa, nato smo nadaljevali pot k Kalistovim katakombam po znameniti apijški cesti. Katakombe nam je razkazoval slovenski salezijanski duhovnik, ki je tam v službi. Neizbrisen nam bo ostal spomin na te častiljive podzemne hodnike iz prvih stoletij krščanstva.

Pot nas je peljala naprej k cerkvi svetega Pavla; je to veličastna cerkev v spomin velikega apostola in oznanjevalca Gospodovega, ki je bil na tem mestu obglavljen leta 67. po Kristusu. Nadaljna postaja naše poti je bil rimski kolosej, ki je bilo največje rimsko gledališče na prostem. Danes je v razvalinah; sredi njega pa je postavljen križ v spomin, da je na tem svetem mestu nešteto kristjanov moralo umreti mučeni-

Na zaključno prireditev gospodinjske šole v Št. Jakobu!

Ljubitelji koroške mladine!

Gojenke kmetijsko-gospodinjske šole v Št. Jakobu vam bodo ob sklepu šole, DNE 1. MAJA, pokazale uspehe šolanja s kulturno prireditvijo in razstavo ročnih del, šivanja in kuharskih izdelkov.

Prireditev s pestrim sporedom se bo pričela v šoli ob pol 2. uri popoldne in bo ob lepem vremenu na prostem.

Zvečer ob 7. uri bomo ponovili spored v farni dvorani.

Za šolsko mladino bo prireditev v soboto, zadnjega aprila, ob 3. uri popoldne v farni dvorani.

Razstavo kuhinjskih izdelkov, šivanja in ročnih del pa si morete ogledati v nedeljo od jutra do 4. ure popoldne.

Znanci in prijatelji, prisrčno vas vabimo!

GOJENKE

Za družino in naš rod

(Nadaljevanje s 1. strani)

pri nas ni všeč in tega noče priznati ter se pri tem zakriva s plaščem nevednosti, s katero je po naravi združena ošabnost. To pa ni dostojno ne za kristjana in ne za človeka. Zato, dekleta, je dejal, ohranite v srcu ljubezen in zvestobo do lastnega rodu in ko boste kot matere odločale o usodi in vzgoji otrok, bodi vaš sklep: Poslala ga bom v slovensko šolo, tja, kjer sem jaz dobila najboljšo pripravo za življenje. In končno, ostanite verne. Krščanska vera je bila skozi stoletja tista luč, ki je vodila naš narod po varni poti, a čeprav je bila ta pogosto težavna. In prav vera v božjo modrost in pravičnost mu je v najtežjih preizkušnjah dajala moč, da je vzdržal in se ohranil, čeprav je včasih že izgledalo, kot da sile zla praznujejo svoje dokončno zmogost. Ob zaključku se je govornik zahvalil č. sestram za vso požrtvovalno ljubezen in nesebični trud pri vzgajanju naše mladine.

Sledila je vesela igra »Bogata teta«, ki nam je pokazala, da ima laž kratke noge, sebičnost in prevzetnost pa le malo časa vladata, kajti neizbežno pride čas obračuna.

Zelo dobro so se postavile dekleta iz gospodinjske šole v Št. Jakobu, ki so bile prihitele na zaključno slavo v Št. Rupertu. Tudi šentjakobska dekleta so zelo ubrano

zapela, nato pa sta se šentrupeški in šentjakobski zbor združila v enega. Tako je na odru spletel živ venec naših treh dolin, od Zilje preko Roža do Podjune, ki so ga barvno popestrile številne narodne noše.

Na harmoniki je pevke spretno spremljal slovenski gimnazijec Jože Wrulich iz Radiš. Planinska idila treh deklet je zaključila prireditev, v njej se je prav posebno postavila podjunska Urša, ki je tam po planini na Peci šegavo kramljala v domačem narečju.

Le prekmalu je bilo prireditve konec, začel je legati mrak. Mize z razstavljenimi dobrotami so se praznile, saj so cene bile zmerne. Vendar je vsak kupec šele doma, ko je okusil to, kar je kupil, prav spoznal, kako dobro kupčijo je napravil.

Zaključne prireditve v obeh šolah č. sester so že nekako tradicionalno srečanje velike družine slovenskih rojakov. In v tem srečanju se obnavlja življenje našega rodu, kajti vsako leto pride iz šole nov rod bodočih mater in gospodinj, ki bodo postale čuvarice našega domačega ognjišča, nadaljevalke našega roda in njegovega izročila ter nosilke boljše bodočnosti.

Leto na gospodinjski šoli v Št. Rupertu se je obrnilo. Sredi cvetočega maja, znamenje in simbol življenja. Cvetovi, ki so se ob skrbni negi odprli to pomlad, bodo zrastle v bogate sadove veri in narodu.

Slovo od Tinj

Pred velikonočnimi prazniki smo se po petih mesecih s težkim srcem poslovili od naše Tinjske šole in od predstojnikov ter smo se razšli v Rož in Podjuno.

Z hvaležnostjo v srcu se bomo vedno spominjali lepega časa, ki smo ga preživeli na tej šoli. Predvsem vas, gospod ravnatelj Radanovič, ki ste prav z očetovsko ljubeznijo skrbeli za nas in vedno imeli tudi razumevanje za našo mladostno razposajenost, ter nas z vso skrbjo vodili na pot poštenega življenja in nam kazali pot umnega in naprednega gospodarstva.

Zahvala tudi naši hišni gospodinji gđ. Majdi Blüml, ki je s pomočnicama skrbela za našo vsakdanjo hrano. Poleg telesne hrane tudi znala poskrbeti za razvedrilo in družabne večere. Predvsem: Miklavž, božičnica in veseli pustni večer. Poleg tega nas je učila olike in vrtnarstva.

V poglabitev našega verskega življenja so nas uvajali z vso resnostjo g. prof. Mihelič. Poleg pa še v lepoto našega petja.

Lepi večeri z gosp. kaplanom Wutejem nam bodo ostali za vedno v prijetnem spominu.

Ne morem naštetih vseh naših profesorjev in predavateljev, ki so se trudili, da bi nam čim več nudili dobrih in potrebnih naukov za gospodarsko delo in duhovno omiku. Zahvala velja vsem, ki so se trudili z nami in skrbeli za nas. Svojo hvaležnost hočemo izkazati s tem, da bomo živeli po naukih, ki smo jih prejeli od vas.

Izrazil bi željo, da bi se med letom enkrat zbrali vsi gojenci, ki smo obiskovali to šolo, s seboj bi pa pripeljali po enega prijatelja iz domače vasi ali fare in jih navdušili za to, da bi v večjem številu pridovali jesen spet napolnili to šolo, ki nudi toliko potrebnega znanja za življenje.

Gojenec Tinjske šole.

čeri; obiskali so nas številni rimski Slovenci s patrom Prešernom na čelu ter tako pokazali, da smo vsi Slovenci bratje.

ške smrti za Kristusa. Utrujeni smo se vrnili na stanovanje.

Naslednjega dne smo se po sveti maši zopet z avtobusom odpeljali proti Vatikanu, ker nam je bilo obljubljen, da bomo smeli na avdienco k svetemu očetu. Med potjo smo si ogledovali rimske znamenitosti, katerih je v tem starodavnem mestu nešteto. Peljali smo se mimo mogočnih stavb, med katerimi je gotovo najznamenitejša Angelski grad ob reki Tiberi.

Sprejem pri sv. očetu

Pred jezuitsko palačo nas je sprejel pater Prešeren in nas spremljal v cerkev svetega Petra, kjer so se zbirale množice, da vidijo in pozdravijo svetega očeta. Ker pa smo še imeli čas, smo se še peljali na ogled cerkve svete Cecilije, znamenite rimske mučenke. Tam smo videli tudi pod sedanjimi cerkvijo njeno stanovanje in tudi kopalnico, kjer so jo mučili.

Najlepše pa je bilo na avdienci pri svetem očetu v cerkvi svetega Petra. Ta dogodek nam bo za vedno ostal v spominu. Kot pravi oče je odzdravil desetisočim množicam z vidno dobrohotnostjo in ljubeznijo. Posebno pa smo bili ponosni še na to, da se je spomnil tudi naše majhne skupine in jo celo dvakrat imenoval, kar je vzbudilo pri mnogih posebno pozornost.

Isto popoldne pa smo imeli na programu ogled bazilike Marije Snežne, ki je blizu našega stanovanja. To je prekrasna in starodavna Marijina cerkev; v njej sta bila že sveta brata Ciril in Metod in tam je bilo potrjeno staroslovansko bogoslužje. Pri oltarju Najsvetejšega smo tudi zapeli lavretanske litanije, kar je privabilo mnogo ljudi, da so občudovali lepoto naše pesmi. Isto se je ponovilo povsod, kjerkoli se je oglasila naša nabožna pesem. Ob tem je ugotovila neka naša romarka: »Slovenska pesem je pa zares povsod lepa, samo na Koroškem nam nočejo tega priznati...«

Bilo je že skoro mrčno, ko smo obiskali starodavno cerkev svete Praksede, katero krasijo starodavni mozaiki. V neposredni bližini je pa tudi papeški zavod za vzhodno cerkev Russicum. Tam študirajo katoliški duhovniki in se pripravljajo za delo med vzhodnimi kristjani. Udeležili smo se njih večerne pobožnosti, ki je zelo zanimala naše romarje.

Za četrtek — tretji dan našega bivanja v Rimu — je bilo določeno, da si natančneje ogledamo Vatikan in cerkev svetega Petra. Zato smo se kar z cestno železnico peljali do našega cilja. Tam nas je že čakal naš rojak gospod Miha Krištof, ki študira v Rimu. Kar strmeli smo nad mogočnostjo trga pred cerkvijo, katerega obkroža okrog tristo visokih stebrov. Sedaj smo šele prav opazili velikost Petrove cerkve, ko nam je gospod Krištof podrobno razkazoval lepote te največje cerkve na svetu. Občudovali smo zlasti prelepe slike, ki pa so mozaiki, to je, da so sestavljeni iz samih majhnih barvanih kamenčkov. Z lastnimi očmi smo mogli tudi uživati krasoto Michelangelovega kipa »Snemanje s križem«, o katerem smo bili prej z zanimanjem toliko lepega brali v »Tedniku«. Ob glavnem oltarju je grob svetega Petra, zato smo šli tudi v podzemne prostore bazilike, kjer so pokopani še drugi papeži, med njimi tudi papež Pij XII. Vsak rimski romar si zaželi dvigniti se na kupolo svetega Petra, ki je nad 150 metrov visoka. Čeprav je bilo treba čakati pred dvigalom, smo radi doprinesli to žrtev. Prelep je razgled raz visoke kupole po mestu, posebno pa še po vatikanskih vrtovih. Od tod se lepo vidi cela vatikanska država, ki je menda najmanjša država na svetu, a je vendar duhovna velesila.

Čeprav utrjeni smo se prav razveselili, ko nam je bilo pri kosilu sporočeno, da se popoldanski načrt razširi v toliko, da pojedemo na Castel Gandolfo, kjer je poletna rezidenca papeževa, preko pristanišča Ostije in ob Sredozemskem morju do Nettuna, kjer je mučeniška smrti umrla dvanajstletna Marija Goretti. Na to vožnjo po rimski okolici in bližnjih gorah bomo prav tako ohranili najlepše spomine. Zvečer pa smo se ustavili v hotelu »Bled« pri g. Levstiku, kjer smo imeli prijeten družabni ve-

čeri; obiskali so nas številni rimski Slovenci s patrom Prešernom na čelu ter tako pokazali, da smo vsi Slovenci bratje.

Zadnji dan našega rimskega obiska je bil določen, da si še enkrat pogledamo najveličastnejše spomenike starega Rima. Zopet se je žrtvoval gospod Krištof ter nas je že čakal na stanovanju, ko smo se vračali od jutranje pobožnosti. To jutro se je večina romarjev udeležila krasnega petega bogoslužja v staroslovanskem jeziku v ruski cerkvi, kjer so tudi sprejeli sveto obhajilo pod obema podobama. Kar peš smo jo udarili po mestu in prišli do starodavne cerkve sv. Petra v veze; tamkaj namreč hranijo verige, s katerimi je bil sv. Peter zvezan v rimski ječi. V tej cerkvi je postavljen veličasten kip Mojzesa, ki je ena največjih umetnin slavnega kiparja Michelangela. Medtem smo izgubili gospoda Nagele Tevčaja in komaj smo potolažili njegovo mater, da ga bomo morda našli v koloseju, h kateremu smo se še enkrat podali in tam opravili kratko pobožnost. Gospoda Tevčaja sicer nismo našli prej kot pri kosilu, a smo le šli v bližnjo baziliko svetega Klementa, katerega telesne ostanke sta prinesla v Rim brata Ciril in Metod; v tamkajšnji spodnji baziliki je tudi grob svetega Cirila; zato smo tudi tam opravili kratko pobožnost. Pod to staro cerkvijo pa so še prostori starega poganskega templja boga Mitre. Hiteti smo morali naprej, ker se je ura hitro pomikala proti poldnevju. Zato smo kar bežno pogledali še razvaline starih rimskih trgov in templjev in se za hip ustavili v lepi cerkvi Ara coeli, ki je Mariji posvečena.

Po kosilu smo pripravili svoje kovčke in ko je pripeljal avtobus, smo jih kar naložili in se podali na zadnjo krožno pot po mestu in bližnji okolici. Med potjo smo še obiskali najprej slovenske šolske sestre in cerkev svete Neže. Tudi starovani Pantheon smo še ogledali in tam v slovo še enkrat zapeli »Marija skoz življenje«. Da bi še enkrat videli celotni Rim, nas je avtobus popeljal na grič Janikul, od koder se nudi zares krasen pogled na večno mesto. Na tej poti sta se nam pridružila še gospod dr. Segula in gospod Kajžnik iz Št. Jakoba. Zadnja naša postaja je bila pri g. Levstiku, kjer smo imeli pripravljenega nekaj steklenic pristnega vinca iz rimske okolice. Poslovili smo se in se podali na kolodvor, od koder smo se zopet v udobnih kupejih popeljali proti naši Koroški. Polni zadovoljstva in lepih spominov smo prišli v Celovec v soboto popoldne. Bogu hvala za varstvo na tej lepi poti. R o m a r

To in ono o našem vsakdanjem kruhu

Zgodovina

Kruh so poznali že v najstarejših časih. Prvotno so uživali na soncu posušene mlinice, kakor jih pripravljajo še dandanes Arabci. Ta kruh ni okusen in je težko prebavljiv. Egipčani so poznali že ob času Mojzesa poleg presnega tudi kvašen kruh. Grki so ga spoznali od Feničanov. Rimljani so pekli tri vrste kruha: pšenični, malo z otrobi mešani in črni kruh iz ječmenove moke. Prve vrste kruha so uživali premožni patriciji, zadnjega pa preprosto ljudstvo.

Naši pradedje so ob času preseljevanja prinesli iz svoje prvotne domovine rž, iz katere so pekli okusen kruh. V dobi graščinskega jarma pa so bili srečni, če so dobili ovsenega. Še pred nekaj desetletji je bil pri nas zelo v čišlih ržen kruh. Po svetovni vojni ga je močno izpodrinil pšenični. Največ črnega in zmesnega kruha porabijo na kmetih.

V drugih državah ne dodajajo koruze drugi moki za kruh, ker nima triptofana t. j. aminokislina, ki je stavbna snov, četravno ima koruza več toščice kakor druga žita. Okolnost, da pri nas uporabljamo toliko koruzne moke za kruh in za žgance, je za nas nepovoljna, posebno če kruh vmesimo brez kvasa.

Omeniti moramo tudi to, da je bilo spoštovanje do kruha pri Slovencih vedno veliko in se je ohranilo do danes.

Mesenje in vzhajanje testa

Moka in voda za mesenje, pa tudi vsi dodatki morajo biti topli. Kvas najprej preizkusimo tako, da ga nekoliko zmešamo s toplo vodo, dodamo nekoliko moke in sladkorja. Dober kvas bo na toplem prostoru hitro vzhajal. Plesniv, kisel, star kvas pa nerad ali sploh ne vzhaja. Na dva kilograma moke vzamemo 1 dkg kvasa in dober liter tekočine, t. j. vode ali mleka.

Vzhajanje kvas zmešamo z moko, ki jo solimo in ji dodamo potrebno količino vode. Važno je, da testo dobro pregnetemo, da se sprime. Premalo pregnet kruh je nezdrav, slabo vzhaja in v peči popoka. Premalo vzhajanje kruha je pa gost, težak, trd in težko prebavljiv. Zato vzemimo vedno dovolj dobrega kvasa. Iz vlažne moke je slab kruh. Testo gnetemo tako dolgo, da se loči od rok ali kuhališnice, da postane prožno in je polno mehurčkov. Nato testo pokrijemo in pustimo, da lepo naraste. Če kruh prehitro vzhaja in peč še ni pripravljena, moramo testo še enkrat pregneti. Vendar navadno v drugič nič več lepo ne vzhaja in se testo prav rado skisa.

Peka kruha

Ko je peč znotraj dovolj razbeljena (pravimo: peč »pobelje«), je pripravljena za vsajanje hlebov. Tedaj ima peč približno 200 - 250 stopinj C. V peči se napravi na hlebu najprej skorja iz dekstrina, ki zadržuje vročino v notranjost hleba. Če bi ne imel skorje, bi se polagoma vse testo spremenilo v dekstrin in dobili bi zelo trd kruh.

Zavarovanje proti toči

Skoro polovica avstrijske s pšenico posejane zemlje - okoli 407.000 hektarov - je zavarovana proti toči. 117.000 avstrijskih kmetov je torej poskrbelo, da bodo v slučaju škode, ki jo zamore povzročiti neurje, odškodovani. Vrednost rastlinskih proizvodov, ki so zavarovani proti toči, znaša 2.267.000.000 šilingov. Za to jamči zavarovalnica.

Dasiravno je bilo lani po neurjih povzročene razmeroma malo škode, je zavarovalnica vseeno izplačala 37 milijonov šilingov oškodovancem. Zelo pomembno je dejstvo, da se je posrečilo zavarovalnici proti toči znižati v teku lanskega leta svoje režijske stroške. Posebnega pomena je ojačenje dobroimetja, ki ga je omogočilo manj neurij. Za zavarovanje proti toči je to še posebne važnosti, ker vedno znova pride do katastrofalnih škod na raznih področjih, za krite katerih pa premije v marsikaterih letih ne zadoščajo.

Zavarovanje proti toči je danes za kmetijstvo največjega gospodarskega pomena, ker to tudi po katastrofah večjega obsega nudi vsem kmetom in vrtnarjem edino učinkovito pomoč. Zategadelj je potrebno na vsak način podaljšati zakon za pospeševanje zavarovanja proti toči v interesu vsega narodnega gospodarstva tudi v prihodnjem letu.

V notranjosti hleba se spremeni škrob v škrobov klej. Beljakovine v vročini zakrknajo in tvorijo ogrodje, katerega se drži škrobov klej. Plini (CO₂), ki nastanejo pri vzhajanju testa, se v vročini še bolj raztegnejo in povzročajo luknjičavost testa in alkohol. Beljakovine pa zakrknajo in izločajo vodo. To vodo pa sprejema škrob, ki se spremeni v škrobov klej ali lep. Sedaj je kruh na pol pečen. Da je kruh dobro pečen, se mora škrobov klej v notranjosti hleba posušiti in strditi. Če je peč vroča, skorja preveč otrdi in škrob se v notranjosti ne more dodobra posušiti. Tak kruh je vlažen in nezdrav. Če ga jemo, se zlepi v neprebavljive kepe.

Kruh pečemo 80 minut; male oblike manj, večje dalje časa. Ržen in koruzni kruh pečemo dalje od pšeničnega.

Redilna vrednost kruha

Kruh pečemo iz različne moke. Hranilna vrednost raznih vrst kruha pa je približno enaka. Le bela moka je preveč očiščena redilnih snovi. Črna in enotna moka ohrani vse redilne snovi, zato je črni kruh mnogo tečnejši od belega. Kdor zametuje črni kruh, dela to gotovo iz nevednosti. Nekaj kemik je zapisal: »Nobenemu hranivu ne odzvamemo toliko hranilnih vrednosti kot žitu, ki ga uporabljamo za kruh.« - Čim bolj je moka bela, tem manj redilnih snovi vsebuje.

Beli kruh je sicer lahko prebavljiv, a manj tečen; uporabljamo ga predvsem v bolniški prehrani (dieta). Nemški kemik Hinche je izračunal, da zadostuje človeku za dnevno potrebo beljakovin 1165 g pšenice v obliki belega kruha ali 973 g rži v obliki rženega kruha ali 492 g rži v obliki enotnega kruha (t. j. kruh, pečen iz moke, v kateri so uporabljeni vsi deli zrna). Hinche je z novimi raziskovanji tudi ovrgel naziranje, da je enoten kruh težko prebaven. Treba ga je le dobro zgristi in prežvečiti.

Higiena

Vroč kruh je nezdrav, ker je še mehak in ga ne moremo dobro prežvečiti; zato ga nehoté požiramo v večjih kosih, vsled česar

Če pleskate silos za krmo

Vedno znova pride do nesreč, ki včasih zahtevajo celo smrtno žrtve, kadar pri nas na deželi pleskajo silose za krmo. Gotovo ne bo odveč spet enkrat opozoriti na to, kako se je treba vesti pri pleskanju silosov za krmo in na kaj je treba paziti pri vstopanju v take silose.

Če pleskate ali, kakor tudi rečemo, impregnirate silose za krmo, morate vedeti naslednje:

S krtačo najprej očistimo stene in tla silosa za krmo; če je potrebno, morate za to uporabiti tudi vročo raztopino sode. Pleskanje naj se izvede ob suhem in hladnem vremenu z lakom, ki se je že obnesel. Pleskati je treba vedno od spodaj navzgor, da s tem preprečite vdihavanje izhlapevajočih snovi v laku. Če ne boste ravnali tako, vam bo gotovo postalo slabo. Med pleskanjem je nujno potrebno večkrat stopiti spet na prosto, da se pljuča naužijejo svežega zraka.

S čopičem potegujemo vedno navpično, nikakor vodoravno, ker sicer zapuščajo dlake čopiča raze, ki ovirajo krmo pri sesedanju. Pleskajte torej vedno v navpični smeri.

Popolnoma samo po sebi je umevno, da v silos, ki ga pleskamo, ne smemo z odprtim ognjem ali prižgano cigareto. Silolaki in raztopilna sredstva v njih vsebujejo bencin. Bencinski hlapi pa eksplodirajo, če pridejo v stik z odprtim plamenom. - Pred pleskanjem silosa je treba seveda očistiti tudi odvodno cev za sok in odvodni rov.

V red je treba spraviti tudi odprtine, pri katerih bomo jemali potem krmo iz silosa; obnoviti je treba tesnilne trakove, da bodo vrata v silos med siliranjem neprodušno zaprta.

Preden vstopite v silos za krmo, pazite na naslednje:

Ko vre sveže, sočno zelenje, se tvori ogljikova kislina. Čim mlajše in čim bolj bogato je zelenje v silosu, tem več ogljikove kisline se tvori. Ogljikova kislina je

sar je težko prebavljiv. Kruh, ki je pečen v prevroči peči, je tudi nezdrav, ker je premoker in premehak. Če pa je peč premalo vroča, se kruh slabo zapeče. »Zdrav kruh mora imeti močno in debelo, za vodo propustno skorjo in suho sredico.«

Uživanje plesnivega kruha ni škodljivo, ker se trosi v prebavilu ne odpro; vendar ni priporočljivo.

Kruh kviri tudi bacil »mesentericus«, ki povzroča, da se kruh vleče. Bacil tvori trosce, ki pridejo v testo, vzdržijo toploto pri pečenju kruha, se razmnožujejo in razkrajajo ogljikove hidrate in beljakovine v tekoče lepljive snovi. Uživanje takega kruha je škodljivo. Nekateri trgovci prodajajo kruh v papirnatih vrečkah, kar je zelo priporočljivo, zlasti v gostilnah in pekarnah, kjer ljudje zelo radi otipavajo kruh.

Shranjevanje

Kruh po peki potrebuje pol dneva ali en dan, da se dobro ohladi. Kruh shranjujemo na suhem, zračnem prostoru v krušnici. Navadno ga pokrijemo s čistimi belimi prti.

V vročem poletju se kruh rad hitro pokvari (zlasti v vlažnih shrambah), postane kisel, plesniv in se vleče.

Dodatki kruhu

Za povečanje redilnosti in izboljšanje okusa dodajamo kruhu (testu) tudi jajca. Ta delajo testo bolj suho. Mleko, olje in krompir pa povzročajo, da je testo bolj voljno, sočno, kruh je rahel in se ne posuši tako hitro. Enako učinkuje maslo in druge toščice.

V Nemčiji so poskušali dodati moki za kruh tudi moko iz soje (5%). Soja vsebuje mnogo lecitina, ki je važen za človeško prehrano (kozje mleko, jajca). Poleg lecitina so v soji tudi beljakovine. A poskusi so pokazali, da se testo iz pšenične moke, ki mu je pridejana soja, ne dvigne, ne vzhaja. To pa zato, ker soja prehitro nabrekne in vzame pšeničnemu škrobu vlogo, zato ne more narasti in nabrekniti v klej. Nasprotno pa so dosegli s sojo pri testu iz ržene moke lepe uspehe.

plin, ki nima barve in ne duha in je težji kot zrak. Vdihavanje ogljikove kisline za duši človeka in žival, je torej smrtonosno. Če je ta nevarni plin v silosu, lahko ugotovite s svečo. Prižgana sveča bo ugasnila, čim bo prišla v plasti ogljikove kisline. Če torej prej, preden mislite vstopiti v silos s krmo, spustite vanj gorečo svečo, privezano na vrh, se na ta način lahko pripravite, ali je varno vstopiti ali ne. Če bo sveča ugasnila, je v silosu s krmo ogljikova kislina! Po vsakem premoru, ki ste ga naredili med enim in drugim polnjenjem silosa, je treba napraviti tak poizkus, da ugotovite prisotnost nevarnega plina.

Če ste ugotovili, da je v silosu s krmo ogljikova kislina, potem je treba ravnati takole:

Odprite vrata silosa, ki so nad silažo, da bo mogla ogljikova kislina ven. Poženite pihalnik in izpihajte ogljikovo kislino iz silosa, medtem pa večkrat dvignete in hitro spet spustite stiskalni pokrov. Kar še preostane prostora v silosu nad silažo, ga napolnite do vrha s slamo, ki ste jo prepojili z apnenim mlekom. V silos smete stopiti šele, ako sveča ne ugasne več niti tik nad površino silaže.

Da preprečite vse možne nesreče, je najboljše privezati osebo, ki gre prva v silos, na vrh okoli prsi, drugi pa naj zunaj držijo drugi konec vrvi. Pomnite pa tudi še to, da silos*ne sme biti nikdar postavljen v hlevu! Med silosom in hlevom mora biti zračen prostor, skozi katerega more uhajati ogljikova kislina, ne da bi pri tem ogrozila življenje živine.

Mogočno francosko kmetijstvo

Če hočemo pravilno oceniti moč francoskega kmetijstva, je treba vedeti, da se kmečki stan v Franciji, ki zastopa 25 odstotkov francoskega naroda, ni vezal z nobeno stranko, temveč pripadajo od njega izvoljeni ljudski zastopniki vsem strankam. Ti zastopniki pa v parlamentu zastopajo kolikor le mogoče enako mnenje pri obravnavanju kmetijskih vprašanj.

Šoferski kotiček

(Nadaljevanje)

Tako vpliva povišanje temperature hladilne vode zelo ugodno, po eni strani, po drugi strani pa postane olje prevroče in zato preredko. To spoznanje je važno, če uporabljate žaluzije za hladilnik! No, o tem bomo govorili drugič, ko bo to vprašanje aktualno. Da se vrnemo k hladilni napravi, ki urejuje toploto hladilne vode. Ta naprava je urejena tako, da vzdržuje temperaturo olja na višini, ki je za obratovanje motorja najbolj prikladna. Pri dobrem, srednjetežkem motorju je ta temperatura okrog 85 stopinj Celzija.

Če že govorimo o mazanju avtomobilskih motorjev, moramo omeniti tudi takoimenovano nadbatno mazanje, ki ima nalogo preprečiti posledice obrabljenih stebel na ventilih in sedlih. Do prekomerne obrabe teh pride, ker batni obročki posnemajo olje s sten valja, da preprečijo zgorevanje olja v zgorevalnem prostoru motorja. To ima seveda za posledico, da je zgornji, najbolj vroči del valja z zgornjimi batnimi obročki vred slabo mazan in se sčasoma izrabi. Še veliko bolj pomanjkljivo pa je mazanje ventilov in stebel, na katerih vse olje zgori in se suha stebila ali vodila polagoma tudi izrabijo. Taki ventili ne zapirajo več pravilno in moč motorja seveda pada. Tako se tudi na primer skozi slabo zaprt sesalni ventil, posebno pri majhnem številu vrtljajev, vsesava škodljivi zrak ali pa glavna izpušnega ventila zgori, če se ves ventil zatakne. Če ostanejo ventili pri hladnem motorju ožrti, je zaganjanje zelo oteženo ali celo nemogoče.

Vidite, in take posledice preprečujemo z nadbatnim mazanjem na ta način, da gorivu pridajamo majhno količino olja, ki se v njem popolnoma raztopi. Kakovost tega olja mora biti taka, da se ne zamašijo šobe v uplinjaču, iz katerega prihaja olje skupno z gorivom v valj, kjer se pri komprimiranju iz goriva deloma izloča in kondenzira. Del tega kondenziranega olja se useda na stene valja in jih maže, obenem pa tudi zgornje batne obroče in ventile. Del tega nadbatnega olja pa zgori in uhaja z izpušnimi plini.

Doslej smo govorili samo o mazanju štiriktaktnih motorjev in motociklov. Za dvotaktni motorje pa se uporablja mešanica goriva in olja. Način, pri katerem prihaja z gorivom pomešano olje v motor, je za dvotaktni motorje najbolj enostaven in zanesljiv. Dobro je, ker prihaja v motor vedno sveže olje in se poleti in pozimi lahko uporablja enaka vrsta olja. Poraba olja je nekaj večja kakor pri štiriktaktnih, ker prihaja v zgorevalni prostor z gorivom tudi olje, ki zgori. Od tod prihaja sivomodri dim iz izpušne cevi dvotaktnih motorjev. Pri dvotaktnih motorjih gre mešanica skozi uplinjač v ročni okrov, kjer se del olja useda na stene valjev in hatov ter jih maže. Olje prihaja v zadostni količini tudi do

Električne krušne peči, pralne stroje na ročni in motorni pogon, molzne stroje in stroje za posnemanje mleka, štedilnike ALFA, sobne peči vseh velikosti, kotle za kuhanje perila, gospodarske stroje vseh vrst, šivalne stroje, kolesa in vse nadomestne dele boste kupili vedno najceneje v trgovini

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobria ves

Na željo ugodni plačilni pogoji! Ceniki zastoj!

vseh maznih mest, to je do ležajev ročične gredi, ojničnih glav itd.

Dobro bo, če se sedaj pomenimo še o tem, kako je z dolivanjem in izmenjavo olja v motorju, saj veste, da vsak avtomobilski motor porabi nekaj olja. Paziti morate, da je karter z oljem napolnjen do zgornje kontrolne značke na merilu, kajti le tedaj je motor pravilno mazan ter iz izpušne cevi ne uhaja dim. Samo v mrazu uhaja iz izpušne cevi vodna para, ki nastaja zaradi vsesavanja vlažnega zraka. Preveč olja škoduje, ker se motor »premaže«, kot pravimo. Pri tem prihaja nad bate veliko olja, ki izgoreva ter zato uhaja iz izpušne cevi moder dim. Če je preveč olja, se prav lahko zaoljijo tudi svečice ter ne vžigajo več pravilno.

(Dalje prihodnjič)

Praznik dela

Delo! Še več: praznik dela! Nekateri ga kolnejo in jim je v ponižanje, drugi pa mu pojejo hvalnice. Tudi danes je pojmovanje dela še zelo različno; eni ga cenijo, drugi ga pa odklanjajo.

Kaj pa sodi Cerkev o delu? Sveto pismo pravi: »Rastita in množita se ter napolnujta zemljo in podvrzita si jo...!« Papež Leon XIII. pa piše: »Bog je dal zemljo v uporabo in uživanje vsemu človeškemu rodu.«

Med dobrinami zemlje so nekatere, ki takoj služijo človeku. Človeku je treba samo, da si te dobrine preskrbi ali nabere. Toda večji del zemskih dobrin mora človek predelati za uporabo. Saj pohištvo ne raste, pač pa drevesa; prav tako tudi ne raste obleka, marveč ovce, ki dajejo toplo volno in podobno. Tudi mnoge sile, ki so v zemlji, je moral človek šele odkriti in jih nekako »ujeti« ter po svoji volji uporabiti in podobno. To človekovo prizadevanje, da stvari pripravi tako, da mu služijo, imenujemo delo.

Samo na sebi je delo nekaj častnega; njegov cilj je pospeševati blagostanje celotnemu človeštvu. Zato je vsako delo, ki je koristno, obenem tudi častno. Posebno pa še povzdigne delo dejstvo, da je delo po svojem izvoru predvsem predelovanje dobrin zemlje, katere je pripravil za človeka sam Stvarnik. Človeško delo je torej pravzaprav le nadaljevanje ali predelovanje tega, kar je Stvarnik naredil. Tako človeško delo nosi na sebi pečat božji in zato tudi človeka samega povzdigne v božjega sodelavca.

Staro je krščansko pravilo: »Moli in delaj«. Nikakor ne bi bilo v skladu z božjo voljo, ako bi samo čakali, kdaj nam bo nebeški Oče uslišal prošnjo: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh«. Sicer tudi tukaj velja, da ni nič tisti, ki orje in seje, marveč tisti je nekaj, ki daje rast. Zato »moli in delaj«, to je, da vršimo poklicno delo vestno in pošteno, zavedajoč se, da je »prazno naše delo brez žegna z neba«.

Iz tega sledi, da ima vsako pošteno delo veliko vrednost. Visoko je dostojanstvo vsakega delavca, pa naj opravlja najpreprostejše ročno delo ali najduhovitejše umsko delo. Neizmerno je povzdignil dostojanstvo delavca božji Odrašenik, ki je na zemlji najprej delal kot obrtnik, a je še le potem učil ljudi in se zanje daroval.

Z vajo postanem mojster

O velikem grškem govorniku Demostenu je znano, da je v svojih mladih letih bil zelo nagnjen k jecljanju. Baje ga je takrat nekdo vprašal, kaj bi rad postal. On je odgovoril: »Velik govornik!« — Seveda se mu je le-ta na ves glas smejal in mu rekel: »Kaj, ti s tvojim okornim jezikom in tvojim jecljanjem bi rad postal velik govornik?«

Tedaj pa se je mladi Demosten ujezil in rekel sam pri sebi: »Naj torej moje telo odloča o mojem poklicu in ne jaz? Nalašč ne!« Podal se je k morju in vztrajno izvajal govorne vaje glasno, tako da je prepil šumenje morskih valov. Na ta način je uveljavil svojo voljo in končno ukrotil tudi svoje telo ter odpravil nevarno govorno napako iz mladosti. Prav ta napaka mu je pomagala, da je postal tako velik govornik; v njem je namreč vzbudila silno voljo in neugnano energijo, ki ga je pozneje vodila do velikih uspehov in celo do nesmrtnosti slave.

Vse je odvisno od tega, če ob upiranju naše narave dovolj odločno rečemo: »Sedaj pa nalašč ne!« In takrat lahko postane celo junak v obvladanju samega sebe: doseže lahko celo več kot oni, katerim njih nara-va ne dela nikakih težav. V čuječnosti in neprestanem prizadevanju za zmago postane njegov duh krepak in odločen; zato dobi dostikrat v nagrado še drugo plačilo, katerega niti pričakoval ni.

Pravtako kroži o nekem cesarju zgodba, ki je v marsičem poučna. Nekoliko je bil ohromel na levi roki in zato se je po pravici bal, da ne bo dober jezdec. Da namreč uženeč konja, je že treba vseh udov. Tudi ta se ni predal malodušnosti. Še enkrat bolj se je potrudil in zbral vso voljo, da bi odpravil to telesno napako in zares je postal eden najboljših jezdecov armade. Sedel je na konju z lahkoto in gotovostjo, ki je marsikdo ne doseže, četudi ima zdrave ude.

Zakaj ne? — Ker duh in volja šele z odporom telesa, katerega je treba v vztrajnem boju ukrotiti, postaneta močna in sposobna za velika dela.

Tudi Avguštin je bil ves predan slabostim. Do obupa mu je že presedalo njegovo prazno življenje. Toda še pravi čas je našel smisel človeškega življenja. Prebiral je življenjepise Gospodovih mučencev in pričevalcev. Postalo ga je sram pred samim seboj. — Tedaj pa je sklenil in rekel: »Sedaj pa nalašč!« Pa je tudi uspel in postal velik junak, ko si je vztrajno dopovedoval: »Če zmorejo taka dejanja ti in te, zakaj bi ti, Avguštin, ne!«

Fant je v šestem letu zgubil vid; popolnoma je oslepel. Na revno in žalostno življenje je bil obsojen. Toda fant ni miroval; izprosil si je sprejem v zavod za slepe in v silni vztrajnosti se priučil igranja na klavirju. V tem je videl vsebino svoje življenja, zato ni odnehal, marveč se toliko usposobil, da je mogel na višjo glasbeno šolo. Danes je profesor klavirja in nastopa z javnimi koncerti z velikim uspehom. Zato pa nalašč!

Moderna latinščina

V Vatikanu imajo že nekaj let posebno komisijo jezikoslovcev, katere naloga je, najti primerne latinske izraze za vse pojme in predmete iz sodobnega življenja ter znanosti, ki so bili za Cicerona seveda še neznanstvena stvar.

Komisija je pred kratkim izdala kratek leksikon strokovnega izrazja za nogomet. Mož, ki brca žogo, se po latinsko imenuje »lusor«, poveljnik enajsterice »dux lusorum«, branilci pa »triarii«, ker predstavljajo v igri tretjo črto, kakor je to bilo v starorimskih legijah, kjer so na to mesto postavljali starejše in manj izdatne bojevnike.

popolnoma napačen. O ljubezni in o razmerju med dekletom in fantom nudi plitvo in do dna pokvarjeno pojmovanje. Kaže v prijetni luči zakonsko nezvestobo in razporoko; zakonsko življenje prikazuje pogosto kot skupnost brez dolžnosti in odgovornosti. Poštenost in požrtvovalnost v družini se predstavlja kot nekaj zastarelega in zaostalega. Zasmehuje se dostojanstvo staršev in povečuje romantično banditstvo mladostnikov in podobno.

Kaj odsvetujemo?

Vobče se v mnogih filmih smeši nrvnost in se tako slabijo odporne sile v človeku, ki je itak že po naravi nagnjen k slabemu. Vera se predstavlja kot nekaj preživelega in se naveša na pol prismojenim osebam. Dogodke iz življenja Cerkve podajajo napačno ali naravnost sovražno.

Ne moremo pa trditi, da so vsi filmi slabi. Katoliška filmska komisija je mnogim filmom priznala zelo dobro oceno in jih vsakomur toplo priporoča. Toda v primeri s poplavo množice novih filmov je teh še daleč premalo, da bi vsaj nekoliko odtehtali zlo, ki ga povzročajo slabi filmi.

»Povej mi, s kom se družiš in jaz ti povem, kdo si«, pravi star slovenski pregovor. Upravičeno so ga naobračali tudi na knjige in čtivo vobče. Ker pa ima film na človeka še močnejši vpliv kot prijatelj ali knjiga, zato v polni meri velja, če se vprašamo: »Povej mi, kakšne filme hodiš gledat, in jaz ti povem, kdo si!«

CAMPINGI ZA NEKADILCE

V Angliji mislijo ustanoviti posebne campinge za ljudi, ki se hočejo odvaditi kajenja. Trdijo, da bo veliko laže izpolniti dober sklep, ker se bodo turisti med seboj vzpodbujali in si vzajemno krepili voljo.

Poleg tega bodo vozili po taborišču posebni avtomobili z zvočniki, ki bodo opominjali prebivalce na sklep.

DEKLISKI KOTICEK:

Kje je mesto za dekleta?

Za vsakega človeka velja, da moramo upoštevati njegovo naravo, če ga hočemo pravilno presojati. To velja še prav posebno za deklisko naravo, ki je vse bolj mehka in čustvena kot moška. Čustvenost in družnost dekliske narave sta tisti dve sili, od katerih ni odvisen le uspeh njene poklicnega dela, temveč tudi njena vera in vsa njena sreča.

Gotovo dejstvo je, da dela dekleta s srcem. Moč njene duhovne narave je v čustvu, v fantaziji. In prav vsled tega se ona lahko prilagodi otroški duši in je kakor ustvarjena za vzgojiteljico v družini, v javnosti in v vsem svojem okolju.

Dekle se največkrat ne da voditi od načel, temveč od tistega, ki idejo oznanja. Ta ji je živo posebljeno načelo in to igra v dekliski duši veliko vlogo. Postane lahko za dekleta usodno; znala bi slediti slepo raznim oznanjevalcem krivih življenjskih načel. Pa ne samo slediti, utegnila bi postati celo fanatična. Tudi pri nas smo ugotovili mnogokrat, kako so dekleta iz vernih družin radi svojih prijateljev ali zaročencev, ki so bili nasprotnega nazora, v kratkem postale povsem njihovega prepričanja; večkrat so postale celo najbolj navdušene aktivistke nazorov svojih prijateljev.

Močan vpliv na mehko deklisko naravo ima javno mnenje: »Mora biti že res, saj večina tako misli in govori.« Ta misel jo tako prevzame, da ne verjame drugemu, če bi ji še tako resnico dopovedoval.

Dekle ne ljubi samote, ona želi živeti v družbi. Čuti se prešibko za borbe na življenjski poti. Stvarnik ji je dal lepoto, ki se izraža predvsem v ljubkosti; a poleg tega ji je dal žensko čast.

Versko vzgojeno dekletu ni težko pridobiti za duhovne ideale. Kmalu bo našlo pravo pot, primerno polje, kjer se bo lahko koristno udejstvovala, pa naj bo to pri vzgoji mladine v družini ali v društvu, na karitativnem polju ali vobče v javnosti.

Mlado verno dekletu je prava junakinja v današnjem svetu, ki je prepojen s pohlepom po uživanju in ne pozna več pravega idealizma. Zato je zanjo življenje zares težko, boj neizprosno in krut. Katera bi v tem boju začela omahovati in obupavati, ta ne more več dolgo vzdržati. V celotnem življenju bo postajala vedno bolj podobna dekletom, katerim poteka življenje brez lepote in brez idealov; kmalu bo postala njim enaka. Zato katoliško dekletu ne obupa in stoji močna kot skala ter kljubuje sili viharjev. Tako dekletu bo lahko našlo vso srečo in ves smisel življenja.

MALO ZA ŠALO:

Dalekoviden oče

Zgodilo se je v vlaku. Neki mladenič vpraša sopotnika, starejšega gospoda, koliko je ura.

»Pozanimajte se pri železničarju,« mu odgovori sopotnik.

»Ali se vam zdi, da je to dostojen odgovor na vljudno vprašanje sopotniku?« se užaljeno huduje mladenič.

»Poslušajte,« mu odvrne starejši gospod. »Če vam prijazno odgovorim, boste takoj začeli pogovor z menoj. V pogovoru boste zvedeli, kje stanujem in vi mi boste rekli, da niste bili še nikoli na mojem stanovanju. Zato bi vas moral povabiti na kosilo. Pri meni bi spoznali hčerko, v katero bi se gotovo zaljubili in jo hoteli imeti za ženo. Vedite že sedaj, malopridnež, da ne bom nikoli dovolil, da se moja hči poroči z nekom, ki nima niti ure!«

MILIJONI ZA POŠKODBO PALCA

40 milijonov lir odškodnine je sodišče odmerilo bivšemu francoskemu konzulu v Genovi, ker mu je po avtomobilski nesreči, katero je zakrivil drug voznik, ostal poškodovan kazalec na desnici.

Njegov odvetnik je odškodninsko zahtevalo utemeljeval z razlogom, da je njegov varovanec zaradi tega nesposoben stiskati roke. Stiskanje rok pa predstavlja zelo važno dejavnost v diplomatski službi, katere moč zdaj ne bo mogel več opravljati z vso uspešnostjo.

MLADINA IN film

Na oglasnih deskah je polno kričočih plakatov. Med njimi padejo najprej v oči plakati, ki nas vabijo v kino. Samo pogledamo jih — ali še bolje: ne glejmo jih. Uboga dovteta mladina, ki si teden za tednom hodi polnit dušo s tako razuzdanostjo in tako plitvostjo! Ko se usujejo množice iz kina, si človek misli: Koliko napačnega in kvarnega se je v teh dveh ali treh urah vsejalo v srca! Kaj zmorejo proti temu dobra vzgoja in dobra knjiga?

Mnogi so bili obsojeni zaradi tatvine, ropa ali umora prav zato, ker so bili zapeljani od slabega filma. Sodnijska kronika beleži zadnja leta vedno več zločinov, izvršenih pod vplivom filma. Ugotovili so pogosto, da je mladoletnik izvršil umor točno tako, kot je to videl v kriminalnem filmu. Umljivo je, saj se zločinski prizori vtisnejo zelo živo v spomin; lastna slaba nagnjenja, razdražena domišljija in praznota okolja pa te prizore delajo še bolj žive in privlačne.

To dušno razpoloženje pripravi mladostnika tako daleč, da se loti podobnih dejanj, čeprav za to nima nobenega posebnega razloga. K temu ga žene le neka skrivnostna sila, kateri se ne more ustavljati. Do teh zaključkov je prišla sodna oblast na podlagi nešteti primerov mladoletniške kriminalitete.

Vpliv filma

Seveda izvaja film tako močan vpliv le na mladostne in občutljive narave. Sicer ne more nihče zanikati vpliva knjige in filma na človeka. Vsak človek je podvržen takemu vplivu. Vendar odrasel in izobražen človek je mnogo bolj razsoden in dozorel za premnoga vprašanja. V sebi ima dovolj pameti, da se ne pusti tako hitro premagati. Povsem nasprotno je pa z mladino, katere duša je občutljivejša in

sprejemljivejša za vsak zunanji vpliv. Film namreč ne ustvarja samo trenutnega razpoloženja, temveč ga vtisi iz filma spremljajo tudi potem, ko zapusti kino-dvorano.

Morda smo kdaj že opazovali ljudi, ki prihajajo od filmske predstave. Ne le med predstavo, marveč tudi po predstavi je gledalčeva pozornost še vsa obrnjena na predstavljen dogodek in to celo takrat, če ni niti zanimiv niti napet. Vse njegove misli so tesno povezane s tem, kar vidi na platnu. Šele ko se luči v dvorani prižgejo, se morda nekoliko zave. To se dogaja z odraslim človekom, ki ima vsaj nekoliko razsodnosti in kritične sodbe. Pomislimo, kako močno vpliva film na mladega človeka, čigar duša je še tako nestanovitna in izpostavljena vsakemu zunanjemu vtisu!

Nekateri mislijo, da je film le zabava, ki ne pušča za seboj nobenih posledic. V resnici je prav nasprotno: film je vedno šola, naj je to v dobrem ali v slabem. Nobena šola nima toliko ugodnih predpogojev za uspeh, kakor ga ima prav film; saj se človek v času predstave povsem preda predmetu, katerega obravnava filmska predstava. Tudi najspodobnejši profesor ali učitelj ne bo nikdar znal tako nazorno in prepričevalno podajati zgodovine, naravoslovja in celo modroslovja, kot pa ga prikaže filmska spretnost. Filmske družbe navadno jemljejo snov za nove filme iz različnih romanov, ki opisujejo življenje ljudi. Kakor romani tako so zato tudi filmi po svoji vsebini mnogokrat slabi; življenje namreč prikazujejo v nekrščanski luči in na veri sovražni način. Prikazuje zlo, ne da bi ga obsodil in ne da bi prikazal njegovo prekletstvo. Pred oči stavi napačne življenjske vzore, ki niso združljivi s krščanskimi vzori. Poveljuje lahkovost, smeši čistost in pošteno, srečno zakonsko življenje. Filmski ideal dekleta je

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Pred petnajstimi leti

Z bralci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selski župnik.

(Nadaljevanje)

V smrti

Nekega dne zarožljajo ključki v vratih. Pojavi se stražnik in zapove: »Vzemite svoje stvari in pojdite dol v pritličje!«

Ubogam. V pritličju stoji že pet ali šest mož. Molče, povešajo glave. Pobitost, strah se zrcali z obrazov. Stopim k njim in čakam. Gledamo se. Končno vprašam:

»Kaj pa bomo tu?«

»Ali ne veš? V kletne celice nas zaprejo in potem bo šla glava! Saj smo na smrt obsojeni!«

Priznam, da me je mrzel mrz spreletel po vsem telesu. Da me pošljejo kar v smrt? Bili so vklejeni. »Kje pa imaš ti železje?«

»Ga še nisem nosil. Saj še ni bilo obravnave in nisem obsojen!«

Tedaj stopi k meni stražnik.

»Bila je pomota! Vi ste le prestavljeni v števil. 148!«

Iz te celice s štirimi jetniki so enega vtaknili v samotarsko celico, mene pa na njegovo mesto. Pa nisem dolgo ostal tam. Oni revež samotar je napol zblaznel in je kričal, rjul in jokal tako, da so ga spet vrnili v družbo, jaz sem bil pa tudi še bolj zadovoljen, ko sem bil spet sam.

Obsojen

Dne 10. novembra je paznik privedel v mojo celico jetnika — brivca, da je s strojčkom za lase oral po mojih licih in tako ostrigel moje ščetine, ki so bile že precej dolge. To pa zato, da naslednji dan pri obravnavi ne bi izgledal kakor levi razbojnik.

Naslednji dan, na Martinovo, komaj smo vstali, je bilo treba hitro popiti tisto črno čorbo, katero so imenovali »Mohrenschweiss« (= zamorčev pôt). Tako se je mudilo, da me je pospremil v odhodno celico. Tam je bilo že par sovrstnikov, ki so kakor jaz isti dan imeli »termin«. Tam pa smo čakali dobre tri ure. Kako nepotrebna je bila torej tista naglica! Končno so me zbasali v zamrežen policijski avto. En sam revež je čepel v njem. Vozili smo se dolgo. Ljudsko sodišče je bilo pač na drugi strani velemesta. Akoravno mi je bil pogled iz policijske škatle zelo oviran, sem vendar videl, kako je mesto trpelo od bombnih napadov. V kaznilnici Moabit so vkrcali še eno žensko, okoli 10. ure pa smo bili na cilju.

Sodna dvorana ljudskega sodišča je ve-

lika in bila je precej polna občinstva, največ mladih ljudi in invalidov. V vojnem času pač ni bilo zabavnih prireditev, zato je mladina prihajala zijala prodajat k sodnim obravnavam. Nekateri morda iz nacističnega navdušenja, drugi pa, ker so morali »prostovoljno« priti, da je bila dvorana vedno polna, ko je 1. senat sodil »ljudske škodljivce« in »veleizdajalce«.

K meni je stopil starejši gospod v črnem talarju in z belo kravato in se predstavil, da je moj advokat, od oblasti imenovan. Ni pa imel pojma o moji obtožbi! Kako naj bi me tak zastopnik zagovarjal! Opozoril me je, da kot obtoženec ne smem predsednika pozdraviti s stegnjeno roko in klicem Heil Hitler! To mi je bilo posebno ljubo. Nikoli nisem tako pozdravljal. Kvečjemu norčevali smo se na tihem iz tega pozdrava, n. pr. Heil Liter! ali Hajtlar! Bajtlar!

V tem so se odprla vrata vrh stopnic in po njih se je vsul sodni zbor, na čelu v rdeči uradni halji predsednik dr. Freisler in za njim razni prisodniki in državni pravnik. Po resnici povem, da sem pri prvem pogledu dobil vtis, kakor da je sam hudobec s svojo drhaljo privihral od nekod. To je torej tisti zloglasni krvnik dr. Freisler, ki je 9. aprila 1943 v Celovcu obsodil na smrt osem mojih faranov in pet drugih. Takrat se nisva srečala, a zdaj me bo sodil v Berlinu.

Državni pravnik me je obtožil zaradi opustitve ovadbe. Znani so bili takrat slučajji, da so celo nahujskani otroci ovadili svoje starše, ako so ti bleknili kako besedo. Podobno naj bi bil tudi jaz ovadil osebo, ki mi je bila najdražja!

Predlagal je 6 let ječe. Sodnik je kratkoma izjavil: zadeva je jasna, prič ni treba zasliševati. Jaz sem v svojem zagovoru poudaril: Preiskovalni sodnik v Celovcu, ki je imel zadevo v rokah, mi je zatrdil, da v mojem slučaju ne vidi nobene prekršitve postav! Istega mnenja je bilo tudi sodišče v Gradcu, ki me je oprostilo. To ga je razkačilo. Kar pognal se je kvišku in se zadril: »Za razlaganje postav smo merodajni mi tukaj!« Sodni zbor se je podal v posvetovalnico, a se kmalu vrnil. In Freisler je razglasil obsodbo: štiri leta ječe, izgubo državljskih pravic za 10 let; preiskovalni zapor se mi všteje v kazen.

Tih upor se je oglasil v meni: »Figol! Lahko me obsodiš, pa presedel kazni ne bom! Bo kmalu drugače!«

kov, ki jih je legenda že uvrstila med polbogove.

Poglejmo še, ali bo imel ta poskus, ki mu ni para v zgodovini potovanj, kakšne praktične posledice. Ali bodo zemljani mogli kdaj vzpostaviti neposredno zvezo z luno? Ali bodo uredili zračni promet po vesoljstvu, ki bo skrbel za zveze v sončnem sistemu? Ali bodo ljudje kdaj potovali s planeta na planet, z Jupitra na Merkurja in kasneje z zvezde na zvezdo, s Severnice na Siriusa? Ali b okaterim koli vozilom mogoče obiskati tista sonca, ki jih murgoli na nebesnem svodu?

Na taka vprašanja ni mogoče odgovoriti. Toda kdor pozna genialno drznost anglosaške rase, se ne bo začudil, da so Amerikanci poskušali izkoristiti poskus, ki ga je tvegala predsednik Barbicane.

Ne dolgo potem, ko so se potniki vrnili, je občinstvo z vidnim zadovoljstvom sprejelo naznanilo o komanditni družbi (z omejenim jamstvom), kapitalom 100 milijonov dolarjev, razdeljenih na 100.000 akcij po 1000 dolarjev, ustanovljeni z imenom »Narodna družba za medzvezdni promet«. Predsednik: Barbicane; podpredsednik: kapitan Nicholl; administrativni tajnik: J. T. Maston; ravnatelj za pogon Michel Ardan.

In ker je Američanom že v krvi, da v poslovnih zadevah poskrbijo za vse, torej tudi za konkurz, sta bila že vnaprej imenovana: spoštovani Harry Trollope za konkurznega sodnika in Francis Dayton za branilca konkurzne mase.

K O N E C

Vsa obravnava je trajala komaj četrto ure. Takoj za menoj je sedlo na zatožno klopo mlado dekle. Strah ji je gledal iz oči.

A nisem utegnil poslušati njene obtožbe. K meni je stopil stražnik v civilu, da me uklene.

»No, to pa ni potrebno! Saj vam ne morem in nočem uiti!« sem se malo branil.

»Predpis je tak!« mi je odvrnil in mi nadel okove.

Od sodišča do zaporov je bilo kakih 5 minut hoda. Ko sva bila že sama, me prijazno in zaupno opozori.

»Gospod župnik, pazite, da v zaporih ne boste kaj govorili proti režimu! Tudi jetnikom ne zaupajte! Povsod so špiceljnil! In če potem še enkrat pridete pred sodišče, se vam ne bo tako dobro izteklo kakor danes!«

V celici mi je zopet odvzel okove. Dal mi je kos svojega kruha, obloženega s koščki mesa. Prijazno sva kramljala. Naj si nič ne storim iz tega, da sem obsojen, je dejal. Ne bo treba dolgo nositi jetniške obleke. Vse kaže, da se konec bliža. O sebi je pripovedoval sledeče: Ime mu je bilo Virgens. Imel je le še teto, ki mu je pred kratkim umrla. Pokazal mi je spominsko podobico z njeno sliko. Zdaj je osamel. Stanovanje mu je bilo zbombardirano. Vse svoje premoženje nosi v ročnem kovčku. Poklicali so ga v to službo, mora jo vršiti, akoravno mu je odvrtna.

O blagi Virgens, še danes se te hvaležno spominjam! Naj ti dobri Bog povrne, kar si mi ob najinem srečanju dobrega storil s prijazno besedo in darovanim kruhom!

Ko me je drugi stražnik iz zapora spremljal k avtu, me je vprašal: »Koliko kazni ste dobili?«

»4 leta ječe« sem mu odgovoril.

»O, bodite veseli in zadovoljni! Tukaj se kotalijo glave!«

Res je bilo pri tem ljudskem sodišču pod predsedstvom Freislerja veliko obtožencev obsojenih na smrt. Ljudje so se zgražali nad krutim Freislerjem in ga imenovali Bluthund — pes krvnik.

Pa je bila mera njegovih krvavih hudobij tudi enkrat polna, že čez dva meseca! Mnoge je poslal v smrt, zdaj je pa njegova doletela ista usoda!

V kaznilnici v Straubingu smo začetkom februarja dobili v roke časopis, ki je poročal, kdo je imenovan za predsednika ljudskega sodišča namesto dr. Freislerja katerega je zadela bomba ravno, ko je stopal na avto. Pa to ni bilo res! Zadela ga je strašnejša smrt. Ob nekem bombnem napadu je vse drvelo v varno zaklonišče. Tudi Freisler je bil tam. Neki možje so ga zgrabili in v temnem kotu — zadavili!

To so nam pravili jetniki, ki so za nami prišli iz Berlina. Da, kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade!

(Dalje prihodnjič)

Z morfijem v večnost

Zdravnik odhaja iz bolnikove sobe, ves zaskrbljen za življenje svojega pacienta, čigar pljuča so že čisto na kraju. Mladi častnik Edmund Gardenay bo v kakih štiriindvajsetih urah odpotoval v večnost...

Bolnik vpraša: »Kaj mislite, gospod doktor, kako je z mojo boleznijo?«

»Malo boljše vam je, mladi mož.«

»Jaz pa se počutim zelo slabo...«

Ko pride zdravnik ven, pravi zelo resno: »Ako želite, da pride duhovnik k bolniku, ne čakajte niti trenutka več!«

»Ah, saj se tako ne mudi,« pravi mati, »to bi bolnika silno potrla, mogoče celo ubilo.«

»Delajte, kakor veste, moja dolžnost je bila, da vas opozorim.«

»Mi se vam zahvaljujemo, gospod doktor.«

»Sedaj pa se vam priporočam, klanjam se.«

»Kdaj pa zopet pridete?«

»Kakor hitro me pokličete.«

»Ali je res tako slabo z njim?«

»Ponovno vam pravim, da je nevarno.«

Ko odhaja, si zdravnik prižge cigaro in skomigne z rameni v znamenje, da ima zelo malo upanja v ozdravljenje svojega pacienta.

Malo nato pride mati v sobo: »Dober dan, Edmond.«

»Dober dan,« zastoka sin.

»Kako je s tvojim tekom?«

Edmond napravi z glavo znamenje, da ni dobro.

»Pa kaj želiš, sinko? Morda mleka, mehko kuhana jajca, samo ukaži, srček moj.«

V četrto ure pride tudi njegova soproga: »Kako je Edmond? Vidim, da si danes zelo slab. Saj ni čuda, zunaj je deževno in hladno in tudi zidovi so vlažni. Še jaz čutim, da mi danes ni najboljšje.«

Malo za tem pride v sobo k bolniku stric in pravi:

»No, moj dragi, povej mi, kako ti je! Vidim, da te ta nesrečni katar zelo muči. Pa nikar se ne boj, barometer se že dviga in upam, da ti bo kmalu odleglo.«

Nato prideta dve teti, očetova in materina sestra.

»Hvala Bogu, mrzlica je že malo popustila. Samo toliko potrpi, da ti popravimo blazino.«

Bolnik s težavo spravi iz sebe: »Kaj pravite, ali sem res nevarno bolan?«

Tete obupno vijejo roke po zraku in zagotavljajo:

»Kaj nevarno! Samo nikar vsega mogočega ne tuhtaj! Pravkar je zdravnik rekel, da se danes mnogo boljše počutiš kakor

včeraj. Izbij si črne misli iz glave! Zdi se nam, da si malo preveč bojazljiv.«

»Prav nič! Nobenega strahu nimam,« pravi mladi mož, čigar oči so se nenavadno svetile od vročice.

»Da, da, ti imaš ta nesrečni katar. Končno pa, kdo ga še nikoli v življenju ni imel? Čudno pa je, kako moški in celo oficirji ne znate prenašati bolečin. Lahko je s sabljico žvenketati po terasi, kakor hitro jih pa kaj malega zaboli, že stokajo. Rajši pripravi prtljago, da bomo lahko kmalu odpotovali v Cannes.«

Mala sestra Beatrice pride na večer v sobo svojega bolnega brata Edmonda. Edmond je zelo ljubo, da sta sama, ker ta nedolžni otrok se še ne zna pretvarjati in lagati.

Mala ga sočutno gleda in je grozdje.

Edmond ji pravi: »Boš dala meni kako jagodo?«

Mala mu daje v usta jagodo za jagodo. Edmond jo potegne malo k sebi in ji reče:

»Povej mi, Beatrice, ali sem res nevarno bolan? Saj vendar veš, da sem dober kristjan in da ne bi hotel umreti kakor pes.«

Mala zajeclja: »Res je nevarno. Ti si zelo bolan.«

Edmond pobledi, zenice se mu razširijo, s pestjo udari po postelji. V glavi se mu je vse preobrnilo.

»Edmond bo umrl,« zakriči mala.

Vsi pridrve v sobo. Ko se bolnik malo osvsti, mu dajo dvojno dozo morfija.

»Ne poznaš več svojega strica?« ga sprašuje stric.

Nesrečnik z zadnjim naporom še pove: »Za božjo voljo, pošljite mi po duhovnika!«

»Ali ne bi šli po duhovnika?« pravi mala jokaje.

»Boš tiho!« jo nahruli oče. »Ne znaš bolj tiho govoriti? Kdo je še videl, da bi klicali duhovnika s tisto štolo in lučjo! Ali hočeš res ubiti svojega brata? Če bi v resnici želel duhovnika, bi bil to že prej povedal.«

PIERRE L'ERMITE

PIVO NA RECEPT

Pivo na stroške bolniške blagajne bodo lahko odslej pili vsi zavarovanci v angleški grafiji Middlesexu, katerim ga bo zapisal zdravnik.

Posebna komisija je namreč prišla do ključka, da redno pitje manjših količin piva pomirljivo vpliva na paciente v bolnišnicah. Uprava socialnega zavarovanja je sprejela njen predlog, da bi ona plačevala to pijačo na recepte, kakor to dela za druga zdravila.

JULES VERNE:

124

Potovanje na Luna*)

Ko je lokomotiva zapiskala in so se razlegli vzkliki »živio«, »hura« in vsi drugi onomatopoični kriki občudovanja, kar jih premore ameriški jezik, je vlak zapustil baltimorski kolodvor. Drvel je s hitrostjo 320 kilometrov na uro. Toda kaj je bila ta hitrost v primeri s hitrostjo, s katero so trije junaki zleteli iz Columbiada!

Ko so se tako vozili od mesta do mesta, so spotoma na postajah videli prebivalce, zbrane pri mizah, ki so jih povsod enako pozdravljali in jim entako navdušeno klicali »živeli«. Prepotovali so vzhodni del Združenih držav, Pensilvanijo, Connerticut, Massachusets, Vermont, Maine in New-Brunswick; na severu in zahodu so se vozili skozi New York, Ohio, Michigan in Winsconsin; na jugu so šli skozi Illinois, Missouri, Arkansas, Texas in Louisiano; na jugovzhodu skozi Alabama in Florido; vračali so se skozi Georgijo in Karolino; obiskali so osrednje države Tennessee, Kentucky, Virginijo in Indijano; potem so se po postanku v Washingtonu vrnili v Baltimore. Štiri dni so si lahko domišljali, da so vse Združene države zbrane na enem samem ogromnem banketu in da jih vsi ljudje hkrati pozdravljajo z istimi klicmi »živeli!«

Počastitev je bila dostojna teh treh juna-

Birmovanje v letu 1960

V letošnjem letu bodo sv. birme v naslednjih krajih:

- 30. aprila: Šmihel pri Pliberku,
- 1. maja: Št. Jurij v Labotski dolini,
- 2. maja: Gorenče,
- 4. maja: Vovbre pri Velikovcu,
- 14. maja: Kamen v Podjuni,
- 15. maja: Železna Kapla,
- 26. maja: Beljak - Št. Jakob (samo birmovanje, in sicer od 7. do 10. ure dopoldne),
- 29. maja: Špital na Dravi (ob 8. uri),
- 4. junija (binkoštna sobota): Celovec-stolnica, birmovanje ob 8. uri.
- 5. junija (binkoštna nedelja): Celovec-stolnica, birmovanje od 6. do 11. ure,

- 6. junija (binkoštni ponedeljek): Celovec-stolnica: birmovanje od 8. do 10. ure,
- 3. julija: mašniško posvečenje v celovski stolnici,
- 4. julija: Brdo na Zilji,
- 5. julija: Blače,
- 5. julija popoldne: Borlje,
- 25. septembra: Št. Lenart pri Sedmih studencih,
- 2. oktobra: Zrelec,
- 16. oktobra: Beljak - Sv. križ,
- 23. oktobra: Dvor pri Vrbi,
- 30. oktobra: Celovec - mestna farna cerkev.

Kjer ni posebej omenjen drugi čas, se začnejo cerkveni obredi ob 9. uri zjutraj.

Letošnje Šmarnice Marija-naša Mati

so izšle

Naročite jih pri Mohorjevi družbi v Celovcu, Klagenfurt, Viktringer Ring 26

Stanejo s poštnino vred 20.- šilingov komad.

PISANE SLIKE IZ KAIRA

V egiptovskem živalskem vrtu! Svoje doživljaje opisuje č. g. Vinko Zaletel.

Veliki teden je. Zato znanec pater Jozafat ne more z menoj, četudi bi rad. Pred veliko nočjo je mnogo spovedovanja, obhajanja bolnikov. Slovenci prihajajo k spovedi in pater obišče kake stare slovenske ženičke, ki bogvekej v revščini živijo. Mnogo zanimivega sem že videl, pa mi mnogi pravijo, da moram videti še zoološki (živalski) vrt. Dobro, naj bo! Vse živali Afrike bom videl!

Vsedem se v avtobus. Pa slučajno so v njem sami Arabci in nihče ne zna drugega jezika. Ne morem dopovedati, kam bi rad. Povem angleško, francosko, italijansko. Nič ne pomaga. Slednjič začnem posnemati živali in te znake razumejo.

Plačam vstopnino: 5 piastrov (egiptovski funt, tam mu pravijo lira, ima 100 piastrov, vreden je 70 S). Pri vratih pa me opozorijo, da moram aparat pustiti tam ali pa plačati še 10 piastrov, da smem živali slikati. Seveda tudi to plačam. Takoj se mi ponuja v vseh jezikih polno Arabcev, ki me hočejo voditi. Teh se trmasto branim. Toda kjerkoli hodim, so tam uslužbenci in vsak mi hoče še posebej pokazati kako žival ali jo prignati blizu, da bi dobil »bakšiš« (dar, Trinkgeld). Pa se tudi teh vztrajno branim.

Ko hočem vložiti v aparat novi barvni film, ne morem odpreti škatlice, v kateri je film. Zraven so bili neki arabski dijaki in en vojak. Vsi hočejo pomagati in poskušajo odpreti, pa ne gre. Potem se posreči nekemu študentu, da jo z zobmi odpre. Zavidam mu take močne, zdrave zobe. Ponosen je na to zmago, kar skače od zmagoslavja, pohvalim ga, da ima zobe kot lev tam v kletki, podava si roke in prijatelji smo. Začno me izpraševati, kdo sem,

odkod in sto vprašanj. Težko se je seveda meniti, ko arabsko ne znam, oni ne nemško, le nekaj angleško. Iz vse mešanice jezikov smo se le sporazumeli. Moram jim dati svoj naslov. Potem jih moram fotografirati. In ker smo taki prijatelji, me sedaj vsi spremljajo po vsem živalskem vrtu. Študent z levjimi zobmi me kar za roko prime in me vodi, dva dijaka in en vojak pa okoli kot leviti pri slovesni maši.

In hodimo od živali do živali in v svoji prijaznosti hočejo, da čimbolj spoznam živali. Moram videti, kako opica je banane. Toda treba je dati bakšiš uslužbencu. Potem kako medved pleza. Zopet bakšiš. Potem bakšiš uslužbencu, da spravi povodnega konja iz vode na breg in ga pripravi, da zazija. Potem plačati deteljo, ki jo vržejo konju v gobec. Potem moram videti levjega mladiča in dva dni starega tigra mladiča, ki so sicer sedaj zakriti. Za tako ljubeznivost seveda bakšiš. Potem zato bakšiš, ker je uslužbenec leva pregovoril, da je zarenčal. Potem bakšiš onemu, ki je papigo pripravil do tega, da se je zagugala in zakričala. Potem bakšiš onemu, ki je noje spravil predme k ograji. Tako je šlo naprej in naprej, bakšiš za bakšišem. Že mi je bilo žal, da sem šel v živalski vrt. Saj ni nič posebnega. V New Yorku sem videl neprimerno večjega, plačal sem vstopnino, potem pa sem imel ves dan mir in sem slikal, kar sem hotel. Gotovo so bili moji spremljevalci prepričani, da to lahko vidim le v Egiptu, pa nikjer drugje na svetu ne. No, pa kaj, žrtvujem ta denar, ker imam sedaj take prijatelje in pred njimi se vendar ne bom kazal tako umazana, da bi ljudem ne privoščil bakšiša. Toda moje potrpežljivosti je tudi konec in zato rečem, da moram hitro domov. Drugače se jih ne znebim in bakšiš mi bo spraznil denarnico. Toda moj veliki prijatelj hoče, da mu tudi jaz pišem. Da mi naslov v arabščini in latinici: Hamdi Mahmaud Sallem, Barrage Al Mmar Al tagare, Al hak Said Almafihke. Ko piše z mojim kulijem, mu je tako všeč, da me prosi, da mu ga dam za spomin. Dopovedujem mu, da ga sedaj na poti še nujno rabim, pa da mu ga bom po pošti iz Avstrije poslal, zastonj, kot prijatelju. Pa on bi ga rad že sedaj imel. Ko gremo proti izhodu, me prijatelj poprosi, če imam kaj cigaret za vojaka, ki me je tako zvesto spremljal. Cigaret imam, zato dam pač bakšiš, da si jih sam kupi. In ko pridemo k izhodu, pa

„Ali že veste?

Najbolje kupite pri

LODRON-u

Zato si nabavite zavese, preproge, žimnice in odeje le v strokovni trgovini

Lodron

VILLACH, Lederergasse 12

hoče sedaj moj veliki prijatelj, da mu dam pol lire, t. j. 50 piastrov, ker me je vodil, ker je posredoval, da sem toliko videl in lahko slikal. Najprej se delam nemumnega, kot da ga ne razumem. Potem mi napiše na listek, koliko bi rad. Rečem mu, da bom že poslal kuli iz Avstrije, ki je toliko vreden. Toda on hoče denar. Ker sva prijatelja, začneva pogajanja. Zniža na 25 piastrov. Potem na 15. Pokažem mu denarnico za drobiž in da moram imeti vsaj toliko, da se z avtobusom pripeljem nazaj. In tako mi je mogel pobrati iz te denarnice le 5 piastrov. Mislil sem na naš domač pregovor: kamor je šla krava, naj gre še tele! In ob izhodu sva se prav prijazno poslovila z »saida«, po naše »zdravje«, »bogastvo«, četudi bi raje rekel, naj ga koklja brnc.

Toda: ali naj mu zamerim? Po knjigi, ki mi jo je kazal, sem videl, da obiskuje trgovsko šolo. Če je že vsak navaden Arabec trgovec, bi bil ta študent trgovske šole slab trgovec, če ne bi skušal ob meni kaj zaslužiti. Zato je mislil, da se bolj splača mene voditi kot učiti se iz knjige. Drugič: saj je zrastle iz miselnosti, da smo tuji predvsem zato, da dajemo bakšiš. To se mu zdi naravno in prijateljsko. Že pri najmanjših otrocih sem opazil dvoje: da znajo čepeti na materinih ramah in se oklepajo glave, da doli ne padejo in pa da stegujejo roko za bakšišem. To menda pride v nje že z materinim mlekom. Otroci pa smatrajo kot svoj poklic, da tujce nadlegujejo za bakšiš. Ker oblast ve, da je to tujcem, ki denar prinašajo v deželo, neprijetno, zato imajo na krajih, kjer največ tujcev pride, nastavljene posebne može, ki s palico odganjajo otroke. Ne vem, ali pa se morda sami nastavijo, dajo poseben znak na rokav in potem mahajo s palico in zmerjajo otroke (pa so gotovo med njimi tudi njihovi lastni otroci). Toda zato pa moraš njemu dati bakšiš. In nazadnje: ko sem tam spoznal strašno revščino, sem razumel tudi to in se mi niso smilili piastri, dani revnim otrokom. Za tujce pa je gotovo to prava »egiptovska nadloga«.

Jezem sem bil bolj nase, da sem s tem živalskim vrtom zabil tako dragoceni čas. Ko je v Egiptu toliko zanimivega in lepega in četudi sem veliko videl, bi rad še več. Pa hvala Bogu, da sem marsikaj videl, pa o tem drugič. Kaj bi se jezil, naj raje z Arabci — muslimani vzdihnem: »In š'Allah!« — Kakor hoče Bog!

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 1. 5.: 7.30 Duhovni nagovor. — 8 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 2. 5.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Narava v poziji. — Bolje je paziti, kot zdraviti se... 17.55 Za našo vas. — TOREK, 3. 5.: 14.00 Poročila, objave. — Dr. Ivan Grafenauer: Ljudska pesem o brodniku in Mariji. — SREDA, 4. 5.: 14.00 Poročila, objave. Domači vrt. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 5. 5.: 14.00 Poročila, objave. — Zborovske skladbe. — PETEK, 6. 5.: 14.00 Poročila, objave. — Iz domačih gajev: Obisk pri Lapšovih. — SOBOTA, 7. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Filmska ocena

ZNAKI ZA OCENO FILMOV: I = priporočljiv za vse; Ia = priporočljiv za odrasle in zrelejšo mladino; II = za vse; III = za odrasle in zrelejšo mladino; IV = le za odrasle; IVa = za odrasle s premislekom; IVb = za odrasle z resnim premislekom; V = odsvetujemo; VI = odklanjamo; + ga priporočamo; ++ film je res vreden, da si ga ogledamo.

Bistrica v Rožu:

Sobota, dne 30. IV.: Immer die Mädchen (V). — Nedelja, dne 1. V.: Er ging an meiner Seite (IV). — Sreda, dne 4. V.: Eine Meile Angst (IVb).

Št. Jakob v Rožu:

Sobota in nedelja, dne 30. IV. in 1. V.: Nachtschwester Ingerborg (IVa). — Sreda, dne 4. V.: So enden sie alle (VI).

Šivalne in pletilne stroje

Grundner

KLAGENFURT, WIENER GASSE 10
POLEG MESTNE CERKVE

- KRATKE VESTI -

Silovit potres je razdejal mesto Lar ob Perzijskem zalivu, kjer je v dveh zaporednih sunkih bila docela porušena ena desetina hiš tega mesta s 40.000 prebivalci. Doslej so med ruševinami našli 400 smrtnih žrtev, vendar vseh še niso mogli odkopati in cenijo njih skupno število na 3000. Rdeči križ je zanikal vesti, po katerih bi naj strupene kače iz po soncu ožgane kamnite okolice po potresu navalile na mesto. Perzijski šah je odredil, da vojaško letalstvo vzpostavi takoj »zračni most« za transport ranjencev in materialne pomoči prizadetemu mestu, kajti prometne zveze po tleh so zaradi potresa pretrgane. Prizadetemu mestu so doslej prihiteli na pomoč Rdeči križ iz Združenih držav, Velike Britanije, Zpadne Nemčije, Nizozemske in Norveške, dočim se komunistične države niso zganile.

Predsedstvo Evropskega sveta v Straßburgu bo brez Nemcev, prvič v enajstih letih obstoja te organizacije. Za predsednika je bil izvoljen 55-letni danski poslanec Peer Federspiel, v odbor so pa bili izvoljeni še zastopniki Turčije, Belgije, Velike Britanije, Francije, Nizozemske, Italije in Irske. Zapadnonemška kandidata Otto v. Bismarck in Ernst Meyer sta pri volitvi skozi padla.

Zastavo s kljukastim križem je razooberil na svoji tovorni ladji neki 51-letni nemški ladjar na Renu, ko je njegova ladja že bila na holandskem državnem področju. Holandska rečna policija je ladjo takoj ustavila in zaplenila, možakarja pa zaprla, prepeljala na mejo in izročila nemški policiji. Ta ga je izpustila.

GLEDALISČE V CELOVCU

MESTNO GLEDALIŠČE:

Petek, 29. 4.: Geld ohne Arbeit (gostuje Mozarteum iz Salzburga). — Sobota, 30. 4.: Ungarische Hochzeit, opereta (poslednjič). — Nedelja, 1. 5. ob 20.15 uri: Maß für Maß, komedija. — Sreda, 4. 5.: Tiefland, (poslednjič). — Četrtek, 5. 5.: Maß für Maß, komedija. — Petek, 6. 5.: Der Raub der Sabinerinnen, komedija (premiera). — Sobota, 7. 5.: Der Raub der Sabinerinnen, komedija. — Nedelja, 8. 5. ob 15.00 uri: Gasparone, opereta. — Začetek predstav ob 20.15 uri (razen v nedeljo, 8. maja).

KONCERTNI DOM:

Sobota, 30. 4.: Die erste Frau Selby, komedija (poslednjič). — Nedelja, 8. 5.: Der Raub der Sabinerinnen, komedija. — Začetek vselej ob 19.30 uri.

Kulturni film o Jugoslaviji

Na prošnjo Kärntner Reisebüro naznanjamo, da bo le-ta v sodelovanju z jugoslovansko tujkoprojetno ustanovo priredil v petek, dne 29. aprila ob 20. uri v veliki dvorani Trgovske zbornice predstavo naslednjih kulturnih filmov: Med dvema dobama — S splavom po Drini — Ribišstvo in lov v Jugoslaviji — Makedonija — Sončna obala Jugoslavije. Prispevek za vstopnino 2.— šil.

MALI OGLASI

NA PRODAJ

Mala kmetija s 6 ha zemljišča, lep razgled, blizu železniške in avtobusne postaje, v občini Zitara ves, zaradi bolezni naprodaj. Ponudbe na upravo „Ugodna prilika“.

MÖBELHAUS

STADLER

KLAGENFURT

THEATERGASSE 4, Tel. 50-24

Fremdenzimmer

preiswerter

nicht nur sondern auch MODERNER und INDIVIDUELLER als bisher

Wir besitzen größte Erfahrung im Einrichten und Gestalten kompletter Pensionen
Pläne und Gestaltung bei Abschluss kostenlos
Besichtigung und Beratung jederzeit unverbindlich
Zustellung frei Haus durch eigene Möbelautos
Weitgehendste Zahlungsvereinfachung

F.R.C. Möbel

EIGENE ERZEUGUNG
PROMPTE LIEFERUNG
JEDE MENGE GREIFBAR

Das sind die einmaligen Vorteile der heimischen
F. R. C. - FREMDENZIMMER
Als selbstverständlichen Kundendienst bieten wir

ZINSENLOSE RATEN
FREIE ZUSTELLUNG
KOSTENLOSE BERATUNG

FERCHER-REICHMANN & CIE
MÖBELFABRIK - VILLACH